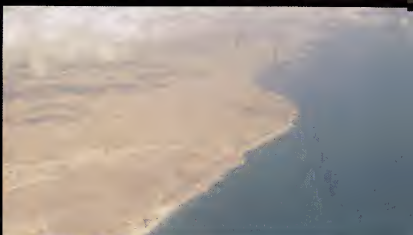
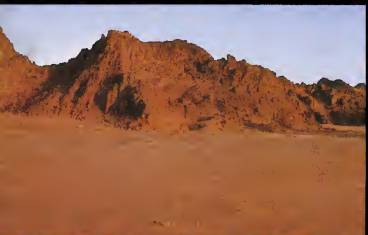

DEN danske STJERNE

Juli 1977 · 126. årgang · Nummer 7

DEN danske STJERNE

Organ for JESU KRISTI KIRKE
AF SIDSTE DAGES HELLIGE

Juli 1977

126. årgang · Nummer 7

Det øverste Præsidentskab

Spencer W. Kimball
N. Eldon Tanner
Marion G. Romney

De Tolvs råd

Ezra Taft Benson Thomas S. Monson
Mark E. Petersen Boyd K. Packer
Delbert L. Stapley Marvin J. Ashton
LeGrand Richards Bruce R. McConkie
Howard W. Hunter L. Tom Perry
Gordon B. Hinckley David B. Haight

Rådgivende komité

Howard W. Hunter L. Tom Perry
Robert D. Hales O. Leslie Stone

Redaktør af Kirkens magasiner

Dean L. Larsen

International Magazines redaktion

Larry A. Hiller, chefredaktør
Carol Larsen, medredaktør
Roger Gylling, designer

Den danske Stjernes redaktion

Jørgen Ljungstrøm, Translation Services
Vodroffsvej 7, DK 1900 København V
Kurt Voss, Smødevangen 9,
DK - 3540 Lyngø
Harry Bohler, layout

Tryk

Paul Giese KG, Offenbach/Main

Korrespondenter

Københavns Stav:

Den danske Mission:

Abonnement

Tegnes gennem wards/grensrepræsen-
tanten: 12 numre dkr. 42,00
Nævnte priser er incl. moms og porto.
Betaling over giro 3120988 til Distributions
Centret, Smødevangen 9, 3540 Lyngø.
United States and Canada: \$ 8.00
(surface mail)

© 1977 by the Corporation of the Presi-
dent of The Church of Jesus Christ of
Latter-day Saints. All rights reserved.

INDHOLDSFORTEGNELSE

Der er stadig brug for pionerer. Budskab fra Det øverste Præsidentskab	1
For at søge efter Lehis spor. Lynn M. og Hope A. Hilton	2
Bør man bruge kors som smykke? Joseph Fielding Smith ..	14
En rejse i vor tid langs Lehis spor. Gerald Silver	15

BØRNESTJERNEN

Et Herrens redskab. Paul Enrique Gomez	17
Den eneste måde. Joyce B. Bailey	18
Amulek. Mabel Jones Gabott	23
Rasmus Rullesten. Karen Sharp	24
Farveside. Claudia Heaston	25
Kast din byrde på Herren. Robert L. Simpson	25
Præsident Spencer W. Kimball i St. George Tempel	29
Hyrum Smiths Dagbog fra Liberty fængslet fundet	29
At elske er at forstå — og hjælpe. Theo E. McKean	30
Forstående elever. Boyd K. Packer	33
Hvis du har besvær med at få begyndt. Anita Miller	36

L.D.S. CHURCH

TRANSLATION SERVICES DEPT.

117040

Budskab fra Det øverste Præsidentskab

Der er stadig brug for pionerer

I denne måned fejrer vi mindet om mormonpionerernes vandring for 130 år siden, da de forlod deres dejlige hjem i den skønne by Nauvoo i staten Illinois for at undslippe deres forfølgere og vandre den 2300 km lange vej over uventlige strækninger for at kunne få lov til at dyrke deres Gud i henhold til deres samvittighed. I juli 1847 nåede de den store saltsødal og grundlagde den by, der nu er hovedkvarter for Kristi kirke på jorden.

Det er ikke nok simpelthen at fejre disse forskellige jubilæer, men vi må genindvie og genforpligte os til at opretholde den overbevisning og de principper, hvorpå de velsignelser, som vi kan glæde os over, er betingede. Også vi må være parate til at ofre, hvor det er nødvendigt, for at bevare vores frihed uantastet. Min far plejede at sige: „Den

rigtige måde at ære fortiden er at bygge noget bedre på den.“

Derfor bør vi i højere grad elske Gud. Vi bør tjene vore medmennesker bedre. Vi bør holde alle budene. Vi bør være bedre beredte som forældre til at lære vore børn at bede, at leve retskaffent for Herren og at påtage os disse opgaver. Vi bør bestandigt stræbe efter at forbedre os og vore omgivelser.

Ved fremlæggelsen af et forskønnelsesprogram engang i 1940 sagde ældste Stephen L. Richards:

„Hvad nu hvis vores store og kloge pionerfører, Brigham Young, vendte tilbage på . . . årsdagen for hans komme til denne Salt Lake dal? Hvor ville det ikke behage og fryde hans ædle sjæl at finde de byer og landsbyer, som han planlagde så godt og flittigt og modigt stræbte efter at grundlægge, allesammen midt i sommerens frugtbarhed, med gårde og marker fyldt med modnende afgrøder, med enge og højderygge fyldte med flokke af kvæg, med fabrikker, forretningskvarterer, offentlige bygninger, skoler og kirker, der allesammen afspejler en kolossal udvikling indenfor forskellige virkeområder, inkluderende kultur og religion, som han så ivrigt kæmpede for. Og mest fantastisk af det hele, ville han finde de tusinder af gode hjem, bygget i skyggerne af myriader af træer, omgivet af græsplæner buske og farverige blomster, allesammen nydeligt og ordentligt, symbolet på et oprigtigt, energisk Gud-elskende, glad folk. Og alt dette i de ørken-dale, han dengang så for første gang, nu omdannet og forskonet gennem de generationers energi og idealisme, som fulgte efter ham. Hans taknemmeligheds-bæger ville sandelig flyde over.

Hvorfor kunne det ikke være sådan? Hvilken større og mere passende hyldelse kunne vi vise de tålmodige, hengivne mænd og kvinder, hvis mod, intelligens og arbejde har muliggjort den ubetalelige arv, som vi nu kan glæde os over? Gud give, at vores kærlighed og vores generation må finde tydelige udtryk i form af skønhed — skønhed i livet og i vore omgivelser.“ (Fra *Conference Reports*, april 1940, siderne 129-30)

Der er stadig brug for pionerer. En pioner er blevet beskrevet som én, der går forud og berører vejen for andre. Han er leder, den første indenfor sit område med opdagelser og opfindelser. Han efterfølges af nybyggere og folk, der udvikler og udforsker hans opdagelser. Enhver, der søger at blive en pioner, søger for at studere alt, hvad der findes om den rute, han har til hensigt at følge. Nogle af de egenskaber, der er brug for i pionergenerationen, er interesse, intelligens, fantasi og besluttsomhed. En pioner må undersøge, planlægge, eksperimentere og arbejde.

Når vi optræder som pionerer på et eller andet område, kan vi drage fordele af det, som andre for os har opdaget. Vi har evangeliet at følge, og det nødvendiggør ingen forsøg, men vi må planlægge og arbejde for at nå det mål, vi søger — evigt liv.

Vi udtrykker taknemmelighed overfor vor Fader i Himlen for evangeliet, der viser os vej fremad. Vi er taknemmelige overfor alle, der har været beredt, og som kom for at fuldføre hans formål og etablere hans sandheder, der er de samme i går, i dag og for evigt.

Fotografi: Gerald W. Silver

Jerusalem

For at søge efter Lehis spor

AF LYNN M. OG HOPE A. HILTON

Redaktørens bemærkninger:

I 146 år har læsere af Mormons Bog forestillet sig at rejse og slå lejr sammen med Lehi, når han højtideligt førte sin familie fra Jerusalem på den lange vandring sydpå til Rødehavet og langs dette havs kyster, indtil gruppen drejede ind i landet og kom ud for „mange prøvelser“, før de nåede det kystområde, som de kaldte „Bountiful“. Læsere har spekuleret over den historiske rejse — hvor Lehis gruppe gjorde ophold, hvor de byggede deres skib, og hvor de landede i Amerika, det land, som blev lovet Lehi.

For os, tusinder af år senere og langt fra mellemøsten, bliver Bibelen mere levende, når vi ser fotografier af bjergene, dalene og byerne i Palæstina og de egne af det romerske imperium, hvortil Det nye Testaments evangelium blev bragt af apostlene.

Tanken om at undersøge de områder, der omfatter Lehis rejse, blev forelagt Lynn M. Hilton og hans hustru af redaktørerne af kirkens blade. Hilton og hans hustru har foretaget snesevis af rejser til Europa, Mellemøsten, Afrika og Asien som ejere af et rejsebureau og som en del af Brigham Young Universitys rejse-studie program for voksne. De elsker Mellemøsten, har mange venner der, og har ofte be-

søgt byerne. De har studeret landets sprog, historie og kultur uden at have nogen eksamensbeviser. De holder af Mormons Bog og har oprigtige vidnesbyrd om dens sandhed. Bror Gerald Silver, fotograf for „Deseret News“, kirkens dagblad, blev bedt om at ledsage ægteparret Hilton for at forevige rejsens scenerier.

Deres konklusioner med hensyn til placeringen af stederne for Lehis rejse er kun tilnærmelsesvis mulige, men de beskriver nogle af de vitale elementer i Mormons Bogs historie, ligesom de viser os den arabiske kulturs bidrag til Mormons Bogs historie.

Tænk blot på omfanget af den udfordring, der blev stillet os! Vi skulle følge et spor, der var mere end 2.500 år gammelt — et spor, der lå mere end en halv klode borte fra os i et krigshærgt område, der nu er opdelt i staterne Oman, Saudi Arabien, Jordan, og Israel. Alle stikordene med hensyn til Lehis rute findes i bare atten kapitler, som Nephi skrev efter fuldførelsen af sin rejse; og hovedformålet med hans beretning var ikke at fortælle om geografi og rejseruter men om de vidunderlige syner, som blev hans far og ham selv til del. Men vi havde en opgave, vi ved, at Mormons Bog er sand, og derfor begyndte vi udfra den forud-

sætning, at hvad Nephi skrev, virkelig var sket. Inspireret af Gud havde Mormon inkluderet Nephis egne beretninger uden at forkorte dem. Inspireret af Gud havde Joseph Smith oversat dem, bogstavligt og omsorgsfuldt. De hypoteser, og slutningen, som vi vil præsentere, er naturligvis tilnærmelsesvise; men historien om vor søgen efter Lehis rute er en spændende oplevelse, der resulterer i nogle grundlæggende konklusioner om de steder, der er omtalt i Mormons Bog.

En af de opmuntrende faktorer i vores søgen blev opdagelsen af den uendelige tidløshed i den arabiske halvø. Det er et tidløst sted, ikke blot geografisk, men også kulturmæssigt. Det meste af halvøen er forblevet den samme i mere end to tusinde år. Et tusinde år dér er meget lidt forskelligt fra et hundrede år andre steder.

Vedkomsten af vand har meget at gøre med det tidløse ved Arabien. Hvor der er vand, er der liv – det er den uundgåelige kendsgerning om livet i Arabien – og de store oaser på den arabiske halvø flytter sig ikke fra sted til sted. Byer trives ikke i ørkenen, og der er grænser for, hvor langt forstæder kan udbygges fra de store centrale brønde og kildevæld. Vandets placering kan være stikordene til lokaliserende af Lehis rejserute.

Herren kendte svarene på spørgsmålene: hvornår, hvordan og hvorhen med hensyn til Lehis rejse. Som læsere af Mormons Bog kendte vi også svaret på spørgsmålet: hvornår. Og vi var fast besluttet på at sammenstykke de stikord, vi måtte finde, som kunne hjælpe os til at forstå og besvare spørgsmålene om *hvordan* og *hvorhen*.

Vi begyndte med Mormons Bog. Læs sammen med os, når vi nu afslører, hvad *den* fortæller os om rejsen, og overvej nogle af de spørgsmål, som vi tænkte på, mens vi gang på gang gennemgik disse stykker fra 1. Nephi. Først læser vi, at Lehi „havde boet i Jerusalem i alle sine dage“ (vers 4).

Lehi „gik ud“ og derefter „tog (han) hjem til sit eget hus i Jerusalem“ (versene 5 og 7). (Betyder det, at han gik ud af Jerusalem og derefter kom tilbage til Jerusalem? Hvilket årinde bragte ham ud af Jerusalem?) I kapitel 2 befaler Herren Lehi, at „han skulle drage ud i ørkenen“ (vers 2). (Hvad betød „ørkenen“ for Lehi? Betød det en ørken? Eller et ubeboet sted? Eller (Som ordet hedder på engels) et vildnis?) Senere forlader de hans hjem, arveland, guld, sølv og kostbarheder“ (vers 4). (Og hvorfor tager de ikke deres guld og sølv med? Ville de i det mindste ikke behøve nogle penge? Eller betyder det deres mange ting, lavet af guld og sølv?) Lehi „Tog intet med sig med undtagelse af sin familie og levnedsmidler og telte“ (vers 4). (Hvilken slags levnedsmidler tog han med? Hvordan mon de rejste med telte? Ville denne rejseform og livsstil være noget lignende som det nomadiske, beduinerne lever i vor tids Arabien?) Nogle stikord med hensyn til retning findes i vers fem:

„Og han kom ned til grænseegnene af Det røde Hav, og han drog omkring i ørkenen langs med grænserne, som ligger nærmere Det røde Hav.“ (Dette er virkelig forvirrende. Hvad er forskellen mellem „grænseegnene af Det røde Hav“ og „grænserne, som ligger nærmere Det røde Hav“? Men „Det røde Hav“ er i det mindste et bestemt kendskabsmærke. Er der et spor, der går „nærved“ og „nærmere“?) I det

næste vers, specificerer beretningen, at „Da han havde vandret tre dage i ørkenen, opslug han sit telt i en dal ved bredden af en flod“ (vers 6). (NB.: Læg mærke til, at det var tre dage rejse, efter at de var nået til Det røde Hav, ikke tre dage fra Jerusalem. Vil det være muligt at identificere den flod og den dal?)

I et andet vers er der et endnu mere specifikt stikord: „Den (floden) mandede ud i Det røde Hav, og dalen lå i nærheden af dens mundung“ (vers 8). (Er det muligt, at Lehis telte kunne have været oplåst inde i landet 3 dage fra Det røde Hav?) Dette er den dal, han kaldte Lemuel og den flod, han kaldte Laman, og i beskrivelsen deraf får vi nogle flere stikord: „Floden løb ud i Det røde Havs kilde.“ (Betyder „kilde“ noget særligt?) og Lehi fortalte Laman, at han skulle „blive ligesom denne flod og uophørligt rinde ud i al retfærdigheds kilde!“ (vers 9). (Findes der nogen uophørligt rindende flod i Arabien?) Han ønskede, at Lemuel skulle „blive som denne dal, fast og urokkelig og bestandig i at holde Herrens befalinger!“ (vers 10).

Så forklarer Nephi: „Og min fader *boede* i et telt“ (vers 15). (Var det hans mening at indikere en slags vedvarende situation?)

Da rejsen frem og tilbage til Jerusalem begyndte, fremkom der nogle interessante vendinger i sproget. Da f. eks. Nephi og hans brødre gik for at hente messingpladerne, tog de deres telte og drog „op til Jerusalem land“ (3:9). (Hvorfor tog de deres telte med sig? Og var Jerusalem „op“ fra alle verdenshjørner?) De løb ind i problemer med Laban og bestemte sig til at gå „ned til vort arveland“ og samle det guld og sølv, som de havde efterladt. (Vers 22 siger på engelsk „ned“ mens den danske udgave siger „hen“ O. a.). De rejste derpå „op igen“ (på dansk hen til) Labans hus i Jerusalem. (Vers 23; se også 4:4, 34, 35; 5:1). (Dette er meget interessant. Hvorhen ville de gå „ned“ i den samme retning som både ørkenen og deres arveland? Og hvor langt var de fra Lehis lejr ved Det røde Hav?)

Da Nephi vendte tilbage med messingpladerne, ofrede (de) slagtoffer og brændoffer til Herren, og de opsendte deres tak til Israels Gud“ (5:9). (Hvor kom offerdyrene fra? Havde de dem med sig – eller var der folk i nærheden, fra hvem de havde kunnet købe dyrene?). I kapitel 7 vendte Nephi og hans brødre tilbage efter Ishmaels familie, og vi har igen den samme terminologi med at gå „op“ til Jerusalem og „ned“ i ørkenen (på dansk dog „tilbage til“ og „ud i“ O. a.) (vers 2-5). Hvor længe var der mellem det tidspunkt, da de fik messingpladerne og til de foretog denne anden rejse tilbage?)

I kapitel 16 fik de Liahona og „vi samlede alt det sammen, vi skulle tage med os i ørkenen og alt, hvad der var tilbage af vores forråd, som Herren havde givet os“ (Var der *andre* forråd end dem, de havde bragt med sig ud fra Jerusalem?) „Og vi medførte frøcorn af enhver slags“ (vers 11). Hvor fik de sæd fra? Hostede de det? Købte de det? Havde de bragt det med sig?

I det næste vers fortælles at, „Vi medførte vores telte og drog ud i ørkenen over floden Laman“ (vers 12). (Betyder det, at Lehis lejr havde ligget vest for floden? Fortsatte de nu mod syd på østsiden?) Derpå synes det, som om de foretager

Øverst: Be'ersjeba. Navnet betyder „Syvbrønden“ Abraham og Abimelek gav den navnet „edsbrønden“ flere hundrede år før Lehi forlod Jerusalem. (1 Mos 21:31) Men Lehi må være kommet gennem denne oase hvis han tog vejen sydpå fra Jerusalem.

Nederst: Hvis Lehi tog sydpå ud af Jerusalem, ville han have passeret de frugtbare dale og skovklædte højdedrag ved Tarcomina i nærheden af Hebron.

et ordentligt fremstød i fire dage „næsten i syd-sydøstlig retning“, for endelig at opslå teltene i en lejr, som de kaldte Shazer. (Hvor kom de til efter den fire dages rejse?)

„Og vi drog videre ud i ørkenen (så de må i det mindste have opholdt sig der et stykke tid), idet vi fulgte samme retning (det må være syd-sydøst), idet vi holdt os til de frugtbareste dele af ørkenen, der lå på grænsen af Det røde Hav“ (vers 14). (Hvilke egne var mon de frugtbare?)

Og hvor længe gik de i denne omgang? Nephis eneste svar er: „i et tidsrum af mange dage“ (betyder det en rolig men vedvarende rejsetid? „og skaffede mad på vejen ved hjælp af vore buer og pile og vore sten og slynger“ (vers 15), indtil de havde brug for hvile (vers 17).

Så indtraf katastrofen. I vers 18 brækkede Nephis bue „forarbejdet af fint stål“ og hans brødre er vrede, fordi „deres buer havde mistet spændkraften“ (vers 21). (Hvad kunne få en stålbue til at brække og andre til at miste deres spændkraft?)

Da Nephi havde lavet en ny bue og pile af træ og jagtet efter føde (vers 23, 31) (hvilken slags træ kunne han finde i en ørken? Hvad slags dyr kunne han jage?), „fortsatte de igen deres rejse og gik i næsten samme retning (det er vigtigt for at kunne bestemme deres rute) ... i mange dage.“ Så specificerer Nephi: „slog vi igen lejr for at hvile en tid, (det lyder, som om det var halvpermanent, ikke?) (vers 33). (Og hvor kan det så have været? Og hvad betyder „en tid“? Det lyder næsten, som om det drejer sig om et bestemt tidsrum.) Derpå „døde Ishmael og blev begravet på et sted, der blev kaldt Nahom“ (vers 34). (Kaldt Nahom af hvem?) Hvorfor

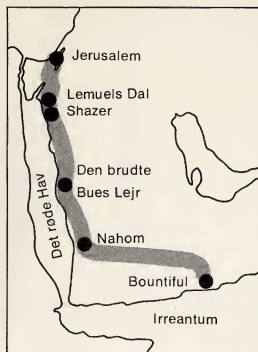
ville de begrave ham der? Og hvor lang tid varede sygdomsperioden, begravelsen og sørgetiden?)

I kapitel 17 begynder de igen at rejse, men den negang bevæger de sig „næsten i østlig retning fra den tid af“ (vil det sige til afslutningen af deres rejse?) „Og vi rejste og arbejdede os gennem mange vanskeligheder i ørkenen“ (vers 1 — direkte oversættelse af engelske udgave. O. a.). (Er der nogen forskel på at rejse og at „arbejde os gennem vanskeligheder“? Hvad indebærer „mange vanskeligheder“?) I vers 2 opdager vi, at de „levede af rått kød“. (Var dette deres „vanskeligheder“? Hvorfor mon de var nødt til at spise kødet uden at koge det?)

Efter således at have rejst i otte år i ørkenen (vers 4), „kom vi til et land, som vi på grund af dets megen frugt og vilde honning kaldte Overflodighed („Bountiful“) (Honning antyder, at der var blomster og blomstrende afgrøder som lucerne). „Og vi så havet, som vi kaldte Irreantum (må være et andet end Det røde Hav), som i oversættelse betyder: mange vande“ (vers 5). (Var det større end Det røde Hav?) De rejste så deres telte „på stranden“ (vers 6). Der må altså have været en gæstfri strand eller i det mindste en eng-lignende strækning, hvor de kunne anbringe deres telte og dyr.) I vers 7 „gik (Nephi) op på bjergtet“ (er der kun ét? Det må have været nærved) og spurgte Herren hvor han kunne „finde malm til at smelte“ (vers 9). (Var der malm-lejrer nærved?) Så fremstillede Nephi „redskaber af malmen, som jeg smeltede ud af klippen“ (vers 16). (Omtrent hvor længe tager den proces? Hvad slags værktøj havde han brug for?)

Illustration nr 1 – To gamle rapporter, der muligvis har forbindelse med Lehis rute

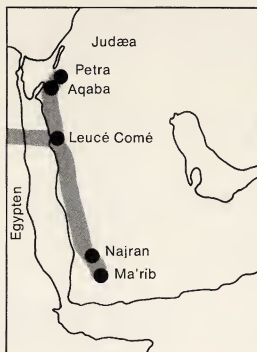
600 f. Kr.
Den mulige Lehi-rute

24 f. Kr.

Strabo

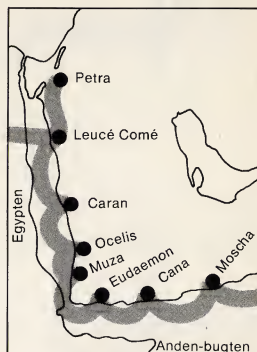
Rapport om ulykkesvanger 10.000 mand stor romersk ekspedition, som marcherede gennem meget af den mulige Lehi-rute.

57 e. K.

Periplus

Af en græker, som sejlede fra Ægypten til Indien.

1. Der er en „ørken fra Judæa til Petra. (Strabo 16:4:21)
2. Varer transporteres over land fra Leucé Comé til Petra (16:4:24)
3. Mange mennesker boede langs ruten (16:4:21)
4. Fortæller at karavanevejen fra Petra til Leucé Comé kan bære en „hær“ (16:4:23)
5. Arabien er øde på grund af manglende vand (16:3:1) og brændende hede (16:3:3)
6. Araberne holder kamelhjorde (16:3:1)
7. „Ingen træer“ vokser på kysten af Det røde Hav (16:3:6)
8. Der er store rigdomme i det sydvestlige Arabien (16:4:3)
9. I Ma'rib sælges røgelse til købmænd fra Aqaba, som foretager rejsen på halvfjerds dage (16:4:4)

1. Nabatæerne kontrollerer vejen fra Leucé Comé til Petra (Periplus 19)
2. Forskellige stammer bebod hele Arabien fra Leucé Comé til Det indiske Ocean (Periplus 19)
3. Ved Muza er der nomadefolk, som holder får og kameler (Periplus 20)
4. Muza er fuld af arabiske skibsejere og sofarende, og der er livlig handel (Periplus 21)
5. Ocelis er markedsby og vandingstede (Periplus 25)
6. Kameler bringer røgelse ind i Arabien (Periplus 27)
7. Ved Moscha (måske „Bountiful“ fra Lehis rute) „ligger røgelse i bunker over hele landet“ og eksporteres fra dette sted (Periplus 32)

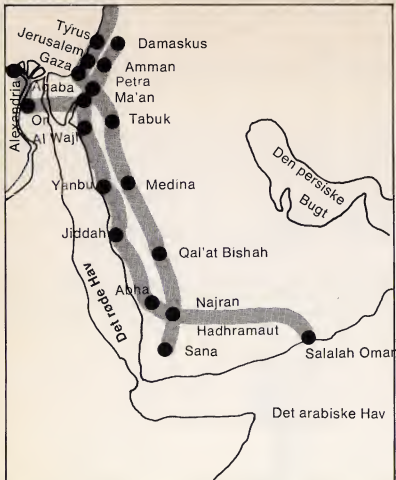

Illustration nr 2

Gamle rogelses-ruter fra Salalah til Egypten og Middelhavet

Illustration nr 3

Dette stenrelief fra paladset i Sennakerib i det gamle Ninive illustrerer den assyriske erobring af byen Lakis i Judæa omkring år 701 før Kristus. Detålen viser en jødisk fanges påklædning i samme århundrede som Lehi levede indenfor en 40 km grænse fra Lehis Jerusalem. Den viser også, hvordan man lastede en kamel i det syvende århundrede før Kristus. Lehi og hans gruppe var antagelig, da de befandt sig i orkenen, set lige sådan ud.

Illustration nr 4

Minimum-størrelse af Lehis koloni, mens de opholdt sig i Lemuels Dal

Navn

1. Lehi
2. Sariah
3. Laman
4. Lemuel
5. Sam
6. Nephi¹
7. Jakob²
8. Joseph³
9. Zoram
10. Ishmael
11. Ishmaels hustru
12. Ishmaels første søn
13. Første søns kone
14. Ishmaels anden søn
15. Anden søns kone
16. Ishmaels ældste datter
17. Ishmaels datter
18. Ishmaels datter
19. Ishmaels datter
20. Ishmaels datter

1) Nephis søstre (2. Nep. 5:6) er ikke navngivet i Mormons Bog. Vi ved ikke, om de var Nephis ældre eller yngre søstre, født i Jerusalem, i orkenen eller i det forjættede land.

2) og 3) Om Jakob og Joseph var født i Lemuels Dal ved vi ikke. De nævnes ikke i Mormons Bog før afrejsen fra Bountiful, omkring ti år, efter at Lehi forlod Jerusalem (1. Nephi 18:7)

Nephis brødre gjorde oprør på grund af deres vanskeligheder, og da Nephi bebrejdede dem, blev de vrede og „kom for at lægge hånd på mig . . . for at kaste mig i havets dyb“ (vers 48). (Man kan ikke gøre det fra en sandbred; det må antages, at der har været klipper ved Bountiful.)

Irettesat af Guds kraft begyndte de at samarbejde med Nephi i bygning af skibet, som han fremhæver i 18:2 „ikke efter menneskers vis“. (Hvordan vidste han, hvordan skibsbygning foregik „efter menneskers vis“?) På hvilken måde var hans fartøj anderledes? Hvad var det bygget af? Var der store nok træer ved Bountiful til at lave skibstømmer af? Og endelig, „gjorde vi alting i orden: et stort forråd af frugt og kød fra ørkenen, honning i mængde og anden proviant . . . og vi gik ombord i fartøjet med hele vor last og vort sædekorn“ (vers 6). (Sædekorn igen — havde de høstet endnu en høst? hvilke forråd har de sandsynligvis medtaget? Hvor lang en rejse regnede man med? Var landet „Overflødighed“ (Bountiful) forholdsvis lille, så det ikke var nogen større rejse at gå på jagt i vildniset eller ørkenen?)

Disse er nogle af de stikord og retningslinier, Nephi giver os, og de nævnte spørgsmål er nogle af dem, man stiller sig ved læsningen. Så vi begyndte at spekulere, sammenstykke de mulige svar på vore spørgsmål og gennemløbe de lærdes værker, både gamle og af nyere dato, for at finde ud af, hvilke svar de kunne give os.

I vore forberedelser til rejsen, skrev vi breve til mere end et hundrede arabiske venner i syv mellem-østlige lande og fortalte om vore planer. Vi blev forbløffede og overvældede med taknemmelighed over deres begejstrede svar og tilbud om hjælp.

Lige så vigtig som de oplysninger, vi indsamlede gennem undersøgelser, var tydingen af de resultater, den indsiget og de oplysninger, som en mængde venner bidrog med. Specielt ville vi ikke have været i stand til at køre videre uden den ekstra indsats og det samarbejde, som blev ydet af Salim Saad fra Amman i Jordan; Angie Chukri fra Kairo i Egypten; Hassib Dajani fra Jiddah i Saudi Arabien; Sheik Helwan Habtar fra Abha i samme land; Sa'adi Fatafatah fra Tarquia, Westbank via Israel og Nabeel Mustakim fra Jerusalem, Westbank via Israel.

Således bevæbnet med manges råd begyndte vi straks vore biblioteksundersøgelser.

Interviews med lærde på det mellemøstlige område både på University of Utah og Brigham Young University beredte vore tanker for den forestående opgave.

Efterhånden begyndte et klart billede at danne sig. Vi forstod, at en overfladisk læsning af Mormons Bog kan give det indtryk, at Lehi og hans familie rejste gennem et ørkenområde uden mennesker og civilisation; og dog giver en mere omhyggelig læsning af teksten adskillige stikord, der antyder, at der var beboede områder. Lehi kunne ikke rejse uden føde og vand til sin familie og sine dyr. Nephi skriver ikke noget om mirakuløs manna, der falder ned fra himlen som føde til dem — de måtte arbejde hårdt for deres føde og klagede somme tider over sult. Der berettes ikke om vand, som på en mirakuløs måde strømmer ud af en klippe, sådan som Moses fremkaldte det ved hjælp af sin stav. Familien må derfor have rejst og overlevet som andre rejsende

på den tid gjorde det i det pågældende område, idet de vandrede fra et offentlig vandhul til det næste på ruta. (Men selvfølgelig havde de den himmelsendte Liahona til at hjælpe sig.) Mens vi gennemrejste mellemøsten, så vi aldrig noget ferskvandsforsyningssted uden mennesker. Hvor vand er så kosteligt, er det usandsynligt, at der findes mange ukendte vandhuller.

Lejrstedet, Nahom, kan have været et beboet sted, fordi Nephi siger, at det „var kaldt Nahom“, og ethvert andet omtalt lejrsted — Lemuels dal, lejren ved Shazer, landet Overflodighed (Bountiful) — gav de selv navn. Selvfølgelig kan disse steder også have været almindeligt kendte oaser, som simpelthen fik nye navne af Lehi. Det er semitiske folks vane at opkalde ting efter deres personlige oplevelser; og fordi disse steder havde så stor betydning for Lehis gruppe, gav Lehi dem øjensynligt private navne, der var kendt af alle medlemmer af familien, som støtte for hans belæringer. Nephi fortæller os lejlighedsvis, at gruppen foretog dyreofringer. Hvor kom disse dyr fra? Gede — og fåre — flokke, som vandrer ud over landskabet i søgen efter foder, ville have forsinket deres rejse til en snehøls hastighed, og, ulig kamelen, kræver geder og får vand hver dag. Imidlertid kunne Lehi have købt eller byttet sig til dyr fra lokale beduin-hyrdere og alligevel have rejst med normal hastighed for karavaner.

Med hensyn til muligheden for andre menneskers tilstedeværelse, kan der ikke være nogen tvivl om, at nomade-beduinstammer har befolket den arabiske halvø lige fra oldtiden. For eksempel levede Jetro, „præsten i Midjan“, og svigerfar til Moses, som beduin i Midjans land (2. Mos. 2:16; 3:1). Dette område i det nordvestlige Saudi Arabien, som Lehi sandsynligvis har rejst igennem, havde en vældig kvægbestand. Israels hære tog, efter at have erobret Midjan, et krigsbytte på 337.500 stykker småkvæg, 36.000 stykker hornkvæg og 30.500 æsler (4. Mos. 31:43).

Et andet vidnesbyrd om beboede områder langs Lehis rute findes, da Nephi begyndte at bygge sit skib. Han nævner, at han ikke „byggede efter menneskenes vis“ (1. Nephi 18:2). Kunne han have skrevet på denne måde, hvis han ikke havde set skibe? Det var i høj grad oplysende for os at opdage, at der overalt på kysten af Det røde Hav findes skibsbyggende landsbyer, hvor den ældgamle kunst er blevet udøvet i generation efter generation.

At der var landsbyer og en velorganiseret civilisation i de øde områder langs med Det røde Hav mindre end 600 år fra Lehis tid, bevidnedes for os af to øjenvindners beretninger. (Se illustration 1)

Byggende på førstehånds-vidnesbyrd skrev Strabo, en græsk historiker, om den skæbneramte romerske hær på 10.000 fodfolk, som forlod Egypten år 24 f. K. under Ælius Gallus for at erobre „regøleslandet“ i det sydlige Arabien. Soldaterne rejste langs meget af det, som vi skal præsentere som den mulige Lehi-rute og bekræftede, at der boede mange mennesker langs ruta; at ruta i sig selv var vigtig og godt kendt, gående nordpå fra det sted, hvor de var landet i Arabien ved Leucé Comé til Petra i Jordan; at rejsen var vanskelig (de fleste af dem døde af sult, tørst og sygdomme, fortrinsvis på grund af deres troløse fører); og

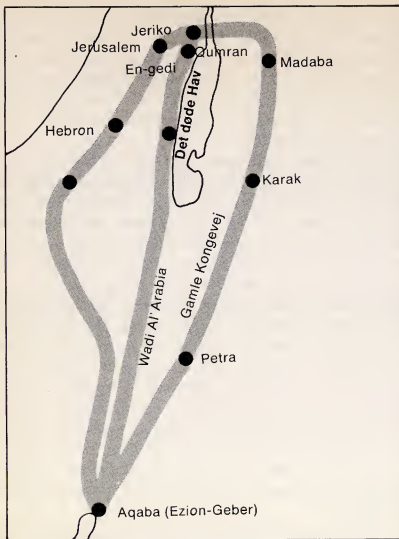

Illustration nr 5 Tre mulige flugtruter fra Jerusalem til Aqaba, 600 f. Kr.
 Rute 1: Rejs østpå til Jeriko over Jordanfloden og følg derefter „kongevejen“ fra Ma'daba ned til Aqaba. Rute 2: Tag mod øst til Jeriko, sydpå langs vestkysten ad Det døde Hav og derpå gennem Wade al Araba til Aqaba. Rute 3: Tag sydpå til Hebron, sydvestpå til Beer-sheba og fortsæt nedover Madi al Araba til Aqaba. En variation af rute 3 forlader den rute ved Hebron og slutter sig til rute 2 syd for En-gedi.

Øverst: Hvis Lehi drog ad den gamle kongevej sydpå ville han have rejst nær ved Petra. Denne bys indbyggere blev meget velhavende fordi hver eneste karavane der drog denne vej måtte betale skat.

Midten th.: Jeriko er en af de ældste byer i Palæstina, tusinder af år gammel. Den ligger nord for det sted hvor Jordan udmunder i Det døde Hav.

Nederst: Moabiternes land i det tidlige forår, sådan som det ses fra kongevejen. Lehi må være kommet denne vej hvis han havde valgt den østligste rute ud af Jerusalem.

at de måtte føre vand med på kamelryg og købe deres forsynninger af arabiske sælgere og købmænd. (Strabo af Amasia: *The Geography of Strabo*, oversat til engelsk af Horace Leonard Jones, London 1930, 7:353-63)

En ukendt græsk forfatter udgav en rejsebesejrelse med titlen: *The Periplus of the Erythraean Sea* omkring år 57 e.K. Han sejlede omkring den arabiske halvø og gik i land i mange havne, som lå langs den antagne Lehi-rute. Hans bog giver øjenvidne-beretninger, der bevidner, at der inden for et tidsrum af 600 år fra Lehis tid var mange landsbyer og markeder, en stærk handel med røgelse fra Oman, udstrekt skibsfart og regelmæssig monsunvind langs ruten. (*The Periplus of the Erythraean Sea*, oversat til engelsk af Wilfred H. Schoff, New Delhi, Indien 1974)

Det var en vigtig opdagelse for os, at både nye og gamle kort over området viser, at blandt de mest befærdede veje i oldtidens verden er de almindeligt velkendte røgelsesveje (hvorad røgelsen blev transporteret). En af dem løb langs kysten af Det røde Hav så langt som omkring tre fjerdedel af den arabiske halvøs længde, hvorefter den løber mod øst. Ved Najran drejer den påny mod syd ind i Yemen. Den anden rute løber parallelt dermed de første et hundrede eller flere miles ind i landet, krydsende kyst-ruten ved Najran. Denne rute løb imidlertid mod øst fra Najran. Disse ruter blev almindeligt benyttet i det mindste 900 år før Lehis tid og sandsynligvis 2.200 år der efter. (Se *The Periplus*, siderne 120-21) Vidnesbyrd om disse to veje er tilstrækkelige selv i vor tid. (Se illustration nr 2) Begge ruter er lette at følge ved hjælp af de sammenfaldne ruiner af de strategisk anbragte stenforter, bygget i det tiende århundrede før Kristus af de sabæiske nationer.

Også fra Petra i Jordan til Najran i det sydlige Saudi Arabien nær den nittende nordlige breddegrad er rejseruten let at identificere ved hjælp af tegninger i de flade klippestykker, som tusinder af kameldrivere har skåret i bjerg-skråningerne på begge sider af vejen. Disse handelsrejsendes rejste deres trælsomme vej nordpå, med tungtlastede kameler og kostbare røgelses - materialer, der skulle tilfredsstille templerne i Jerusalem, Egypten og Babylon.

Vi må nok hellere bemærke at ordet „vej“ eller „rute“ kan være misvisende. De antyder ikke nogen klart afmærket, forholdsvis snæver sti eller vej, men snarere almindelige ruter, der følges gennem en dal, bjergkløft eller lignende. Bredden af en rute varierer i henhold til landskabet, rangerende fra en km til måske 20 km. Rejsende kunne slå lejre med stor indbyrdes afstand og alligevel befinde sig i akkurat samme afstand fra udgangspunktet på deres rejse.

Vi opdagede, at der eksisterede en hyppigt berejst, syd-søstlig rute langs med Det røde Hav. Vi regner med, at Lehi ikke ville have forladt en etableret vej til fordel for vandløse bjerge og ørkener. Mormons Bog nævner ikke noget om, at han skulde sig på denne del af sin rejse, og den siger heller ikke noget om, at han var på flugt, som nogle har ment; så det er sandsynligt, at han holdt sig til den tids kendte „landeveje“. Yderligere vidnesbyrd for denne antagelse er Nephis udtalelse om, at de rejste i grænseegnene ved Det røde Hav (1. Nephi 2:5), netop der, hvor røgelsesvejen havde været siden tidernes begyndelse.

Desuden var røgelsesvejene anlagt, så de fulgte linien af oaser og gamle brønde. På et nutids-kort, tegnet af Saudi Arabiens ministerium for naturridomme, viser ruten 118 brønde med en gennemsnitlig indbyrdes afstand af 30 km. Lehi kunne ikke af sig selv udlægge en rute uden vand, og at en mand fra byen skulle opdagde en linie af brønde, som ørkenboerne var uden kendskab til, er en utænkelig idé. Da Lehi og hans familie først var på vej, må de have mødt mange fremmede, de fleste ikke-israellitter. Vi erfarede, at det mest var arabere, som rejste i karavaner på Lehis tid, og sabæerne fra Sana'a (nu hovedstad i Yemen) kan have været hyppige gæster i Lehis telt, og han i deres.

Derfor følte vi, som følge af vore undersøgelser for turen, at vi havde fundet i det mindste en mulig rute sydpå for Lehis familie. Men dens eksistens rejste om muligt endnu flere spørgsmål. Hvorfor var røgelse så kostbart? (Forfattere har berettet om store karavaner, der med kameler drog nordpå med hver kamel bærende på 225 kg. Se *Van Beek*, siderne 40-41) Vi søgte i Bibelen efter stikord herom og fandt, at da Jehova gennem Moses befalede de gamle israelitter at benytte røgelse, når de tilbad, gav han dem en opskrift på fremstilling af det: lige dele stakte, onuksmusling, galbanum og ren virak. Denne blanding var hellig og måtte ikke bruges til noget andet formål og ikke brændes af nogen, der ikke var bemyndiget til det. (Se 2. Mos. 30: 7-9, 34-38; 3. Mos. 10:1-7) Det var særlig symbolsk for bønner, der opsendtes til Gud (se Salmernes Bog 141:2, Johs. Åb. 8:3-5) og afbrændtes oprindeligt nær ved sløret, der dækkede det allerhelligste. Det kan også have været benyttet som en „deoderant-spray“ mod lugte, der fremkaldtes ved slagtning og afbrænding af offerdyrene. På forløsningens dag afbrændtes i det allerhelligste røgelse, således at barmhjertighedssædet var „indhyllt i en sky af røgelsesrøg“.

Yderligere studier viste, at jøderne ikke var alene om at bruge røgelse ved gudstjenesterne. Det var „almindeligt ved de religiøse ceremonier i næsten alle oldtidsreligioner i Egypten, Babylonien, Assyrien, Fønikien osv.“

Vi vidste nu, hvorfor røgelse var så eftertragtet. Men hvorfor var det så kostbart, og hvor kom det fra? Vi fandt hurtigt ud af, at røgelse er tørret, flødegummi fra røgelsestræet, vildtvoksende i Salalah, et lille segl-formet område allernederst på den arabiske halvø. Salalah ligger ved kysten af Det arabiske Hav i staten Dhofar i sultanatet Oman. Træerne bliver dér „malket“ to gange om året. Den udvundne gummi er klistret med en stærk, krydret smag og kan enten tygges eller brændes. Vor tids arabiske børn tygger den virkelig, for den koster ikke mere end almindeligt tygegummi, selvom røgelse og myrra i bibelsk tid rangerede på linie med guld, som gaver der passede sig for Kristusbarnet (se Matt. 2:11).

Disse oplysninger rejste flere spørgsmål hos os. Lehi var uden tvivl en mand med betydelige midler. Den tilfældige oprømning af „guld og ... sølv og ... kostbare ting“ som Nephi nævner, antyder en mere end almindelig indkomst. Lehi havde telt på et tidspunkt, da det at fremstille dem var en slidsom og tidsrøvende proces med vævning af stærke gedehår. Og i henhold til en af vore førere, Salim Saas, en

fremragende historiker, overmattede rejserende i Judæa almindeligvis i huler; telte var for ørkenrejserne. Hvorfor skulle en byboer have telte, som var parate, når han ønskede at tage afsted?

Salim foreslog, at Lehi kunne have levet i „sit arveland“, der måske har ligget en snes km udenfor Jerusalem. På et sådant område kunne han have opdrættet geder og får, dyrket frugt og korn, hvormed han kunne have forsynet markereder eller „suqs“ i den gamle, muromkransede by, Jerusalem. En anden mulighed er, at Lehis velstand var baseret på forretninger, der regelmæssigt krævede rejser ud i ørkenen, som f. eks. at bringe forsyninger til markerederne i Jerusalem fra arabiske karavaner. Til dette arbejde kan han have haft brug for telte, mens han afventede ankomsten af karavaner i ørkenen syd for Jerusalem.

Alt dette er teorier, naturligtvis; men hvis Lehi på en eller anden måde har haft forretningsforbindelse med ørkenfolkene, kan det forklare mange ting: (1) hvorfor han øjensynligt havde tilstrækkeligt med telte og dyr til at kunne flytte sin familie uden at foretage ekstraordinære forberedelser; (2) hvorfor hans sønner kendte til at bruge telte og rejse i ørkenen; og (3) hvordan han havde tilstrækkeligt kendskab til hovedruterne og brøndene til at kunne overleve, før han modtog Liahona.

Vi er på et noget sikrere grundlag, når vi taler om, hvordan han virkelig forlod området Jerusalem. Det er næsten sikkert, at det mest brugte lastdyr i Jerusalem og Judæa højlandet var æslet som er bedre egnet end kamelen til at bevæge sig på klippestierne og byens snørklede gader med overhængende buer og balkoner. En af grundene til, at

kamelkaravanerne undgik Jerusalem (og at handlende fra Jerusalem tog ud for at møde karavanerne, når de drog forbi øst for byen) var, at jordbunden dér er klippedyldt med skarpe flintesten, som ville have ødelagt kamelens store fødder, der ikke er beskyttede af hove men snarere ligner puder. Ved at bruge den sandede vej langs med vestkysten og den forholdsvis jævne „Kongevej“, en vej fra det treogtyvende århundrede før Kristus, som løber øst for Jordanfloden fra Syrien til Aqaba-bugten, kunne kamelkaravanerne fortsætte nordpå. („Kings Highway“ i *The New Bible Dictionary*, Grand Rapids, Michigan 1973, side 700).

Efter en hel del studier følte vi os således næsten parate til at udarbejde en hypotetisk passagerliste og rejseplan for Lehis afrejse fra Jerusalem. Vi begyndte med hans eget selskab. Vi ved, at Lehi tog sin hustru Sariah og deres fire sønner med. Selskabet kan også have indbefattet nogle døtre, for Nephi nævner mange år senere „mine søstre“ på et tidspunkt, da de befandt sig i det forjættede land (2. Nephi 5:6).

Men de kan også være født i ørkenen. Senere sluttede Ishmael og hans hustru, minst to gifte sønner og deres familier (1. Nephi 7:6), fem ugifte døtre og Zoram, Labans tidligere slave, sig til gruppen. Sandsynligvis bestod Lehis selskab af mindst tyve mennesker, som begyndte deres vandring ud i ørkenen. (Se illustration 4)

Hvorfor valgte Lehi Ishmaels familie og ikke en anden? Selvfølgelig fordi Ishmael havde fem døtre; lige akkurat det antal, som var nødvendigt for at skaffe hustruer til Lehis fire sønner og Zoram. Men var det den eneste årsag til at vælge netop den familie? En udtalelse af Erastus Snow kan måske

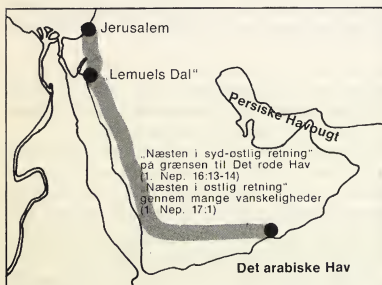

Illustration nr 6
Oversigt over Lehis mulige rute

kaste lys over det problem. Han sagde, at i henhold til profeten Joseph Smith „giftede Ishmaels sønner sig ind i Lehis familie“ (JD 23:184). Mormons Bog nævner, „de to Ishmaels sønner sammen med deres familier“ (1. Nephi 7:6), hvilket antyder, at Ishmael havde to sønner, som allerede var gift, da de forlod Jerusalem. Ved at sammenfatte disse kendsgerninger med den omtalte udtalelse af Joseph Smith, kan man muligvis gå ud fra, at Lehi havde to ældre døtre, og at de to familier var forenede gennem ægteskab, før de forlod Jerusalem. Det er kun rimeligt, at Lehi ville sende bud efter resten af sin familie, således at også de kunne undgå Jerusalems ødelæggelse.

Blot for at kunne betragte denne samling rejsende i almindeligt menneskeligt perspektiv, prøvede vi at regne alderen ud på nogle af dem. Vi regner med, at Nephi kun var teenager, da han forlod Jerusalem. På det tidspunkt, da han vendte tilbage til Jerusalem for at hente Labans plader, var han imidlertid rent fysisk vokset nok til at kunne beskrive sig selv som værende „meget ung, men alligevel storf af vækst“ (1. Nephi 2:16; se også 4:31) Han havde den fysiske styrke til at overvinde og holde Zoram (1. Nephi 4:31) og hugge hovedet af Laban (1. Nephi 4:18). Han var også gammel nok til at have stor åndelig erfaring, inkluderende et syn, hvori han så Freiseren (1. Nephi 11). Nogen tid senere vendte han og hans brødre igen tilbage til Jerusalem og bragte Ishmael og hans familie til Lehi; Nephi var nu gammel nok til at gifte sig (1. Nephi 16:7), og hans kone fødte ham børn i ørkenen (1. Nephi 18:19). Disse overvejelser førte os til at anslå Nephis alder, ved afrejsen fra Jerusalem, til seksten år; måske sytten år, da Herren besøgte ham; måske atten, da han halshuggede Laban og overvandt Zoram og måske nitten år gammel, da han blev gift.

En lignende gennemgang af teksterne fik præsident George Q. Cannon til at konkludere, at „Nephi var måske ikke mere end femten år gammel“, da han forlod Jerusalem (George Q. Cannon: *The Life of Nephi*, side 14, Salt Lake City 1888) Hvis vi går ud fra, at Nephis ældre brødre var født med 2 års mellemrum, kan vi anslå deres alder. Hvis mor Sariahs alder kan sættes til seksten år, da hun fødte første gang, vil hun have været fireogtyve år gammel, da hun fødte Joseph, den sidste, der fødtes i ørkenen, hvilket ikke var usædvanligt dengang eller nu. Som det var almindeligt, har Lehi nok været omkring ti år ældre end sin kone, i henhold til vore venner i Mellemøsten.

Ishmael må have været endnu ældre, for han havde to gifte sønner med familier, mens Lehi ikke havde nogle. Vi antager, at Ishmael måske har været mindst fire år ældre end Lehi, og hans kone ti år yngre end manden.

Hvis vi regner med kun seks personer i Lehis oprindelige gruppe, hvor mange æsler ville de have haft brug for, da de forlod Jerusalem? Vi regner med mellem ni og tolv til at bære forråd, personlige ejendele og telte. Vi blev af de bebuinere, vi besøgte, overbevist om, at telte ville veje omkring 250 kg og være pakket særskilt, således at vægge, skillerum og tage lå på tre forskellige æsler. Ved at benytte tre æsler til ét telt, og ét æsel til forråd til hver person, regner vi med *mindst* ni æsler i alt. Ankomsten af Ishmaels gruppe ville naturligvis bringe antallet af dyr stærkt op.

Med hensyn til den rute, de valgte at følge bort fra Jerusalem eller omegnen af den, fandt vi ud af, at der førte tre ruter ud af Jerusalem (se illustration 5), som alle ville lede dem til byen Aqaba ved den øverste bred af Det røde Hav, det store vejkruds for røgelses-vejene og den eneste adgangspost til Det røde Hav. En rute gik øst fra Jerusalem til Jeriko gennem de trostøleste egne i Judæa, derpå over Jordan-floden over til „Kongevejen“ og med langs østkysten af Det døde Hav gennem byerne Madaba, Karak og Petra til Aqaba — som allesammen ligger i vore dages Hashemitkongerige, Jordan. Dette er den gamle hovedvej, gående nord-syd, snoende sig op over bjerge og over flodlejer. (Disse flodlejer er sandfyldte lejer i bunden af bjergdalene, som medfører regnoverskudet af vand fra bjergene rundt om. De kan i regnsæsonen være farefulde, mudrede vandstrømme. I den tørre sæson er de derimod sanddækkede „super-landeveje“ med jævne stigninger og behagelige overgange over de ellers uigennemtrængelige højdedrag.) Lehi har været nødt til at rejse gennem kongerigerne Ammon, Moab og Edom på denne østlige rute. Og selvom familier måske ikke derved udsattes for fare, ville de i hvert fald være blevet beskattet ved hver grænse.

En anden mulig rute går fra Jerusalem sydpå til Hebron, hvorfra den fortsætter mod sydvest til Beersheba og derfra gennem Wadi al 'Araba til Aqaba. En variation af denne rute drejer mod øst ved Hebron og krydser over „Saltbjergget“, ad en sti, der endnu i dag kun er en gang-sti, fortsætter over en stejl bjergskrænt og udmunder på vestkysten af Det døde Hav lige syd for oasen En-gedi, hvor den går over i en anden mulig rute, der herefter vil blive omtalt. Denne rute synes usædvanligt kompliceret og et vanskeligt antageligt alternativ.

Den tredje rute går øst fra Jerusalem ad samme vej som rute ét, men drejer sig lige før Jeriko, forbi Det døde Hav mod vest, forbi hulerne og klipperne ved Qumran og derpå gennem Wadi al 'Araba for at munde ud i Aqaba. Vore venner fra mellemøsten, der har godt kendskab til landets historie, fortalte os, at denne rute er den mest sandsynlige.

Men uden hensyn til hvilken rute, Lehi har benyttet til at forlade Jerusalem, så mødes alle tre ruter syd for Det døde Hav i Wadi al 'Araba, hvorfra vejen går til Aqaba ved toppen af Det røde Hav i Aqaba-bugten. At besøge Aqaba må have været meget lærerigt for den unge Nephi, for det var et centrum for metaludvinding og skibsbygning, to håndværk, som Nephi senere fik stærkt brug for kendskab til.

Aqaba, som tidligere kaldtes Ezion-geber, var hovedbyen for det gamle ørkenkongerige Edom. Byen ligger på den eneste vej mellem Jerusalem og den gamle kystvej langs Det røde Hav; krydsvejen mellem den gamle verdens civilisation og ørkenen.

Læsere vil huske, at Nephi fortæller om ankomsten til „grænseregne af Det røde Hav“ (1. Nephi 2:5), og at de *deretter* vandrede „tre dage i ørkenen“ (vers 6), før de rejste deres telt i dalen Lemu-el. Derfor er det muligt, at Lehis lejr i den dal kun lå tre dage rejse fra denne hoved-havneby og industrie-by ved Det røde Hav i det tidligere israelitiske, nu edomitiske område. På sine mange ture gennem Aqaba til Jerusalem er det muligt, at Nephi

kan have benyttet lejligheden til at studere dens teknologi. Ja, Mormons Bog fortæller om fire yderligere rejser gennem dette område, nemlig rejserne for at få messingpladerne og for at hente Ishmaël.

Men hvilken vej fulgte Lehi fra Aqaba? Hele den arabiske halvø lå naturligvis foran dem, men det er den meget-benyttede røgsøle-rute, der løber syd-sydøst langs med hele kystlinien af Det røde Hav, med 118 kendte brønde spredt langs ruten. På dette punkt gav et uddrag fra kirkens historie os mange oplysninger. Profeten Joseph Smith sagde, at „Lehi rejste sydpå langs Det røde Hav til det store sydlige ocean og satte over det til dette land“. (Amerika) (*Profeten Joseph Smiths lærdomme*)

Da Det røde Hav ikke går lige nord-syd, må Lehis gruppe være kommet „næsten i syd-sydøstlig retning“ (1. Nephi 16:13), idet de næsten fulgte kystlinien. Efter Ishmaels død i Nahom drejede de derpå „i næsten østlig retning“ (1. Nephi 17:1), indtil de kom til „de mange vande“.

Nephis omhu med at specificere „næsten“ syd-sydøst og „næsten“ øst, gør det muligt for os at foretage nogle sandsynlige beregninger over stedet for deres mål, landet Bountiful (Overflodighed).

Sådan som Nephi beskrev det land, må der have været vand, frugter, store træer (der kunne levere tømmer til skibsbygning), græs vilde honningbier, blomster eller blomstrende buske og træer, et bjerg, en kystlinje, en klippe, der hang ud over en vis havdybde og metalforekomster. Så usandsynligt det end lyder har sydkysten af den arabiske halvø fra Perim til Sur *kun ét sted* i sin fulde længde på mere end 8.500 km, som passer til den beskrivelse. Det er et lille stykke segl-formet land, der ligger uden om en lille, bugt, omkring 180 km langt og kun et halvt hundrede km bredt, lige foran Quara-bjergene. I tre af årets måneder samler monsun-skyer sig om bjergskrænterne ned mod havet og dækker dem med sommertåge og regn. Stedet hedder Salalah og ligger i staten Dhofar i sultanatet Oman. Kysten strækker sig i begge retninger bort i ubrudt øde. Vi gentager, dette er *det eneste* sted på hele den arabiske halvøs kyststrækning, der får regn af næneværdig betydning, og hvor der vokser store træer — og det vides, at forholdene har været således i langt over tusinde år.

Derefter fandt vi ud af årsagerne til dens livlige trafik: Salalah er det eneste sted på jorden, hvor røgelsestræer gror vildt. Aflæggere er blevet ført til Yemen og Somaliland på den afrikanske kyst; men på Lehis tid havde Salalah praktisk taget et monopol. Er det muligt, at Salalah, udgangspunktet for røgelses-ruterne og det eneste sted ved Det arabiske Hav, hvor der var nok tømmer til at bygge et skib, kan være landet „bountiful“? Vi stirrede på kortene og studerede de gamle historiske beretninger og prøvede at stykke oplysningerne sammen til en mulig rute mellem Aqaba og Salalah.

Vi fandt ud af, at hovedsporet for røgelse-ruten drejede mod øst nær ved den 19. breddegrad. Men for at Lehis gruppe kunne fortsætte mod øst, efter at de var kommet til Najran, hvor sporene drejer mod syd, var de nødt til at rejse ad en mindre-befærdet alternativ rute af røgelse-vejen, som strejfer den sydlige kant af den store udøken. Måske fulgte de

de vejledninger, som blev givet dem af Liahona. På den måde undgik gruppen at komme igennem den store ugudelige nation Saba, der ligger sydligere (*Van Beek*, side 41) med den landbrugs-mæssigt produktive dal Hadhramaut. Måske ønskede Lehi ikke yderligere at friste de udsvævende medlemmer af kolonien ved at udsætte dem for fristelserne i den blomstrende civilisation, der fandtes dér? Efter at have opholdt sig i årevis i små samfund, vil nogle af medlemmer af gruppen nok have nægtet at fortsætte, hvis de havde besøgt dette hovedcenter mod syd. På den mindre-befærdede østgående rute ligger brøndene på et sted mere end 100 km fra hinanden. For os forklarer denne rute de frygtelige lidelser, som Nephi nævner (1. Nephi 17:1), før de ankom til det tropiske eller halvtropiske paradis „Bountiful“.

Derefter spekulerede vi på den tid, det må have taget at udføre rejsen. Fra Jerusalem til Salalah er der omkring 3000 km. (Se illustration 7) Hvor hurtigt bevæger kameler sig? Æsler? Her måtte vi stole på hjælpen fra Salim Saad, en erfaren kamelrytter og tidligere officer i den engelske hær. Mens han var stationeret i Wadi Araba, blev han gode venner med mange ørkenbeduiner. Han fortalte os, at en lastet æsel-karavane kan rejse 32 km på seks timer. Undersøgelser i hans forbløffende bibliotekssamling om Arabiens historie frembragte et eksempel på en kamelkaravane, bestående af tusinde kameler, der gennemsnitligt tilbagelegde 38 km om dagen på „Haj“en, dvs. den islamitiske pilgrimsrejse fra Kairo til Mekka.

En anden målestok er eksemplet fra Bibelen (1. Mos. 31:18-23), hvor patriarken Jakob med sine hustruer og sønner på kameler flygtede fra Padanaram (Haran i Mesopotamien) til Gilead-bjerget på ti dage. Det giver gennemsnitligt 60 km om dagen. Han blev indhentet af sin vrede svigerfar Laban, som red den samme afstand på syv dage eller 86 km om dagen! Hvis vi bruger alle disse tal til at sammensætte et gennemsnit, kan vi regne med, at Lehi har rejst omkring 40 km om dagen uden hensyn til, hvilken slags dyr han brugte. De kunne med andre ord være kommet fra Jerusalem til Salalah på 90 dage. Alligevel rapporterer Nephi, at det tog selskabet otte år at nå Bountiful (Overflodighed). Lad os begynde med begyndelsen. Vi kan gå ud fra, at gruppen ikke tøvede med at komme ud af Jerusalem, og at de sandsynligvis kunne rejse mindst 20 km om dagen. Det giver fra otte til tolv dage mellem Jerusalem og Aqaba. Derfra rejste de „tre dage i ørkenen“ og slog lejr i Lemuels dal (1. Nep. 2:6). Efter at have studeret kortene, mener vi, at der kun er én oase, der kan komme i betragtning som denne vigtige lejrplads — Al Beda i Wadi El Afal, Saudi Arabien. Her kan de have opholdt sig to eller tre meget travle år, der inkluderede at sende sønnerne tilbage til Jerusalem i ærinder, der kan have taget en månedstid til rejsen plus den tid, det har taget at berede sig til og genoptage rejserne foruden de dage, de brugte til at forhandle med Laban og indsamle deres guld og sølv. Derefter fulgte mange dage med studiet af og overvejelse af messingpladerens indhold. Og da Ishmael og hans familie sluttede sig til dem, må der have været forberedelse af de fem bryllupper og de festligbede, der hørte til.

Det er også sandsynligt, at Lehi har brugt tiden til med fordel at så og høste afgrøder. Det synes antydnet i Nephis udtalelse, da kolonien var ved at forlade Lemuels dal: „Og vi samlede alt det sammen, vi skulle tage med os i ørkenen og *alt, hvad der var tilbage af vore forråd, som Herren havde givet os, og vi medførte frøekorn af enhver slags for at tage det med ud i ørkenen.*“ (1. Nep. 16:11; fremhævelse tilføjet). Ja, vi mener, at der godt kunne være gået flere år med disse aktiviteter.

Lejren i Lemuels dal må have været et sikkert hvilested for Lehi. Han havde rejst tre dage fra skibsbygningsbyen Aqaba og ind i det fremmede land Midjan og var derfor sandsynligvis udenfor rækkevidde af nogen fra Jerusalem, som stadig måtte stræbe ham efter livet.

Efter opholdet i den første lejre genoptog de to familier, der nu var forenede ved mindst fire ægteskaber (Zoram var gift med en af Ismaels fem døtre), deres rejse og drog syd-syd-øst langs med Det røde Havs kyst til et sted, fire dagesrejser derfra, som de kaldte Shazer. Vi gennemplejede kortene, idet vi gik ud fra, at de på de fire dage kunne have tilbagelagt 160 km, og at det ville have bragt dem til oasen Azlan i Wadi Azlan (se illustration nr 7). Det ville have været det naturlige sted for dem at gøre ophold.

Vi ved ikke, hvor længe familien forblev i Shazer, men det har muligvis været længe nok til at så og afvente høsten. Men Nephi fortæller, at de efter en periode fortsatte rejsen stadig i syd-sydøstlig retning. (16:14). Dønnegang syntes de

at have været afhængige af jagt til fremskaffelse af føde-midler (16:15). Hvorfor? Var en høst slået fejl? Hvilke slags dyr kunne de jage? I hvert fald fortsatte de rejsen, indtil de „efter et tidsrum af mange dage“ slog lejre for at hvile og jage. Nephi nævner ikke navnet på denne lejrsplads, men for dem var det „Prøvelsens Lejr“ – Nephis stålbue brækkede, og familien sultede, fordi de andres buer „havde mistet spændkraften“ (16:21). Måske prøvede familien igen at dyrke en afgrøde. Og vi ved, at Nephi efter instruktion fra Herren lavede en ny træbue og påny gik ud at jage.

Muligvis er endnu en høstsæson gået, for familierne rejste videre i samme retning til Nahom, der ligger nær ved den nittende breddegrad. Her kan opholdet have været langvarigt, idet koloniens ældste medlem, Ishmael, døde (16:34). Utvivlsomt ville de af hensyn til ham ikke forsøge at fortsætte rejsen, men slog lejre et stykke tid, for at begrave og sørge over Ishmael, inden de rejste videre. Nephi siger udtrykkeligt, at under opholdet i Nahom hvilede Lehi „en stund“ (16:33).

Da gruppen forlod Nahom, drejede de „næsten i østlig“ retning og fortsatte, til de endelig ankom til Bountiful (Overflodighed) ved kysten af Irreantum (1. Nep. 17:1-5). De havde da tilbragt otte år i ørkenen (17:4), og opholdt sig herfter i ubekendt tidsrum i Bountiful. Vi prøvede at anslå, hvor længe det ville tage at udvinde malm, forarbejde værktøj, bygge et skib og dyrke korn til deres rejse. Mon det kan have været mere end to eller yderligere tre år? selv med

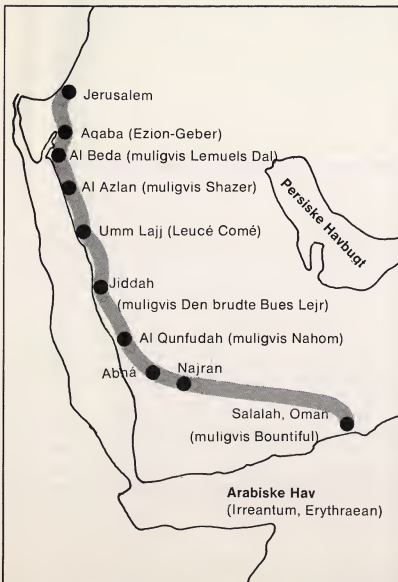

Illustration nr 7

Mulig rute for Lehis rejse i ørkenen 600-592 f. Kr.

(Det første navn er den nutidige betegnelse, efterfulgt af oldtidsnavnet fra Mormons Bog, Bibelen eller anden kilde.)

reservation for en 4-års afvigelse mellem kronologien i Bibelen og i Mormons Bog, ville Jerusalem være blevet ødelagt, mens de var i Bountiful. Interessant nok havde Lehi på det tidspunkt, da de kom til Amerika, modtaget et syn, der bekræftede Jerusalemets ødelæggelse (2. Nep. 1:4; se også 2. Kong. 25:2).

Og her endte vores forundersøgelser. Ruten og kronologien, som vi stykkede det sammen, lod Lehi benytte en af de stærkest befærdede ruter i oldtiden, røgelses-ruten, der begyndte i Salalah i Oman. For os forklarede det tilstedeværelsen af navngivne vandforekomster, den retning, gruppen rejste og de mennesker, som de utvivlsomt har mødt. Nu er vi parate til at prøve teorien ved at gennemkøre strækningen, kontrollere afstandene, selv erkende røgelses-rutens eksistens og undersøge dette århundredegamle område, der så godt passer til beskrivelsen af Bountiful. Vi var forberedte til at møde Arabien!

(Fortsættes)

Bør man bruge kors som smykke?

AF JOSEPH FIELDING SMITH

Spørgsmål:

Da jeg er blevet opdraget i en sidste dages menighed, har jeg aldrig haft lejlighed til at tænke alvorligt over spørgsmålet kors som smykke, før jeg rejste ud i missionsmarken.

Mange, som slutter sig til kirken, og som kommer fra en katolsk eller protestantisk baggrund, bringer, selv om de prøver at gøre deres yderste for at efterleve evangeliet og gøre sig fri af tidligere vaner, ubevidst nogle af skikkene fra deres tidligere omgivelser med sig. En af disse er at bruge krucifiks som halssmykke, armbånd eller på anden måde.

Jesu Kristi Kirke af Sidste Dages Helliges lærdomme synes at antyde, at dette ikke er passende, fordi vi ikke nærer nogen speciel ærbødighed for korset som sådant, heller ikke har vi kors i vore kirkebygninger eller hjem eller bruger krucifiks som smykker. Hvorledes kan vi støtte denne vor opfattelse, hvis min antagelse er rigtig, gennem studium af skriften? Er der nogen udtalelse, som kunne give fra kirkens generalautoriteter, som kunne give mig en klar forståelse af dette spørgsmål?

Svar:

Selv om vi aldrig har betvivlet katolikernes og protestanternes oprigtighed, når de bruger kors som smykke, eller følt, at de gjorde noget, som var forkert, er det en skik, som aldrig har virket på medlemmerne af kirken. Motivet til en sådan skik hos folk fra andre kirker må vi gå ud fra er en højst oprigtig og hellig handling. For dem betyder korset ikke et tegn på tortur, men øjensynlig indebærer det indtrykket af det offer og den lidelse, som Guds Son måtte gennemgå. Imidlertid er det at bøje sig for et kors eller at se på det som et tegn, der skal dyrkes på grund af den kendsgerning, at vor Frelser døde på et kors, i modstrid med Jesu Kristi Kirke af Sidste Dages Hellige.

Brugen af kors daterer sig tilbage til meget gammel tid. Dets første betydning er noget dunkel. Vi ved, at egypterne brugte det som et symbol, der repræsenterede livet og en frugtbar høst. Men den almindelige brug i den kristne verden kommer fra korsfæstelsen af vor Forløser. Den skik at tilbede korset synes at være vokset frem af det foregivne syn, som Konstantin fik, hvor det hedder, at han så et kors på himlen og fik at vide, at ved det skulle han sejre. Fra den tid voksede brugen af korset som genstand for ærbødighed, og da opstanden mod den katolske kirke begyndte, fortsatte tilbedelsen af korset mere eller mindre blandt de protestantiske kirker.

For mange er en sådan skik stødende og imod den sande dyrkelse af vor Forløser. Fordi vor Frelser døde på korset, er det at bære eller bruge kors for de fleste sidste dages hellige meget dårlig smag og uforenelig med vor gudsyndkelse. Af alle de metoder, der nogen sinde er blevet opfundet til at tage liv og henrette personer, er blandt de mest grusomme sandsynligvis korset. Dette var en yndlingsmetode hos romerne, der excellerede i tortur. Vi kan være ganske sikre på, at hvis vor Herre var blevet dræbt med en dagget eller med et sværd, ville det sandhed have været meget mærkeligt, hvis religiøse folk i vore dage ville have hædret et sådant våben ved at bære det og tilbede det, fordi det var ved et sådant middel, at vor Herren blev slået ihjel.

En ydmyg, angerfuld ånd og en oprigtig taknemlighedens bøn er langt bedre midler til gudsyndkelse og anerkendelse af vor kærlighed til de store velsignelser, vi modtager gennem vor Frelses frivillige offer, end at tilbede korset. Det er gennem udgydelsen af hans blod, at vi når opstanden, og gennem vor fasthæd ophøjelse i Guds rige.

Joseph Fielding Smith

Vi er blevet bedt om at genoptrykke denne artikel som blev bragt i Stjernen 1961.

I de 146 år, siden kirken blev organiseret, har intet medlem nogensinde før prøvet på en rejse ind i Det nære Østen for at genopdage og følge Lehis rute gennem det uvejsomme land.

Da magasinet *Ensign* bad Lynn og Hope Hilton foretage rejsen, og Hilton-ægteparret bad mig tage med som fotograf, vidste vi, at vi ønskede at forsyne kirken med så mange oplysninger som muligt.

Vi vidste også, at der kunne komme vanskeligheder. De arabiske lande lader ikke gerne fremmede (og slet ikke amerikanere og kristne) komme indenfor deres grænser, og problemerne med at få visum var alvorlige og vedholdende.

Men efterhånden begyndte vi at mærke, at Herren havde en

hånd med i foretagendet. Han hjalp os gennem de vanskeligste situationer for at vi kunne udføre det, som vi var kommet for at gøre.

Ægteparret Hilton var blevet valgt til rejsen på grund af deres gode kendskab og kærlighed til Mellemøsten — og specielt de arabiske lande. Lynn havde tilbragt 12 år som ejer af et rejseselskab, der snesevis af gange bragte ham på selskabsrejser til Mellemøsten. Hope havde studeret arabisk, og han og Lynn havde oprettet et fond, der skulle give undervisningsstøtte til elever i de arabiske lande.

Jeg havde engang ledsaget ægteparret Hilton på en tur ned ad Coloradofloden. Jeg tror nok, at de bad mig tage med, både for at tage billeder, og fordi jeg ved, hvordan man finder vand i ørkenen.

På opgaven med at afmærke Lehis rejse fra Jerusalem til Salalah i Oman (antageligt landet Bountiful „Overflødhedens Land“) var vi klar over, at vi var nødt til at begynde med enden og følge sporet baglæns. Nogle arabiske lande vil ikke indlade fremmede, hvis de først har været i Israel. Tilvejrbringelsen af visum viste sig straks at være et problem. Hope rejste til Washington D. C. for at tale med ambassadørerne fra Oman og Saudi Arabien om indrejsetilladelse. Det gik alt for langsomt. Lynn talte med nogle arabiske forretningsfolk blandt hendes venner. Det gik heller ikke.

Da vi forlod USA midt i januar (1976), havde vi endnu ingen visa til disse to lande.

Vi havde alle fået særlige velsigelser af ældste Robert D. Hales, dengang assistent til De Tolv, velsignelser, der gjorde det muligt for os at udføre alt, hvad der var nødvendigt. I tillid til hans ord bestemte vi os til at sætte os i flyet og simpelthen rejse så langt, vi kunne. Da vi landede i Cairo, kunne vi stadig ikke få visum til Iman eller Saudi-Arabien, men næste dag begyndte vi at efterleve det, som Brigham Young sagde, om sandheden af Herrens værk:

„Hvis du gør alt, hvad der er muligt for at udføre hans værk, og stadig ikke kan fuldføre det, så har du ret til at bede Gud hjælpe dig med at få det gjort.“

Vi landede i Muskat i Oman, stadig uden noget visum og betragtede alvorligt, hvordan en englænder med de samme problemer som vore, hurtigt fik besked om at tage et andet fly og øjeblikkelig forlade landet.

Vi opsendte på dette tidspunkt en mængde bønner. Da emigrationsembudsmanden talte med os, bevilgede han os — udfra sit eget venlige hjerte — tilladelse til at tilbringe seks dage i landet.

Vi fandt senere ud af, at hvis vi havde fortalt ham vore planer om at tage til Salalah, der dengang befandt sig i en farlig krigs-zone, ville han aldrig have ladet os forlade lufthavnen.

Som det nu gik, kom vi virkelig til Salalah. På vores hotel den aften i Muskat, tænkte jeg over en del af den velsignelse, ældste Hales havde givet mig. Han sagde til mig, at jeg skulle tale med mine kolleger i de arabiske lande (journalister og fotografer) og prøve at opnå så megen god indfyldelse for kirken, som jeg kunne.

Tidligt næste morgen gik Lynn og jeg ud for at tale med Omans informationsminister (hvorunder tv, radio og pressen sorterer). Han fortalte os, at vi kunne få lov til at rejse

Fortalt til Lynne Hollstein

En rejse i vor tid langs Lehis spor

AF GERALD SILVER

til Salalah, hvis vi fik et brev fra U.S.A.s ambassadør, med tilsagn om at han ville garantere for os. Denne embedsmand fra U.S.A. var mere end positiv og gav os omgængende det nødvendige brev, så vi ikke længe efter var på vej til det område, der kan have været Bountiful („Overflodighedens Land“).

Salalah var skønt. Selvom vi langt borte kunne høre geværild, var området helt roligt. Og vi opdagede under vore studier, at småbyerne i de arabiske lande ikke havde forandret sig meget, siden dengang Lehi muligvis rejste gennem dem.

Ved et andet lykketræf sørgede informationsministeren for, at vi i Salalah blev mødt af en ung amerikaner, som arbejder for sultanen på en af hans gårde der ... og som kendte området godt. Han kørte os rundt overalt under vort korte ophold, og vi blev i stand til at tage nogle smukke billeder. Lynn formædede i Oman at få et midlertidigt visum til Saudi Arabien og sendte Hope og deres datter Cynthia forud til Jiddah. Jeg havde stadig ikke noget visum, og da vi landede i Dahrain i Arabien, var udsigterne mørke. Jeg fik besked om øjeblikkelig at forlade landet. Så jeg rakte hurtigt Lynn nogle ruller film og fandt mig snart efter deporteret til det lille land Bahrain.

Men efter megen bøn til Herren om dette spørgsmål lykkedes det mig at få et brev fra de lokale amerikanske embedsmænd, som jeg bragte til den Saudi Arabiske ambassade. Få timer efter havde jeg et godkendt visum i hænderne. Efter at jeg i USA i seks måneder bestandigt havde fået at vide, at jeg aldrig ville kunne få et visum til Arabien, var dette for mig et mirakel.

Fra det øjeblik oplevede jeg en hel stribe af mirakler. Da jeg løb til Bahrain lufthavn for at flyve tilbage til Dahrain i Arabien, tænkte jeg på oplysningen om, at det for alle flypassagerer i denne del af verden gælder om at være „den kommer først ...“. Nogle havde i den overfyldte lufthavn ventet i to dage på at komme afsted. Mine chancer for at komme med næste fly syntes minimale.

Men mens jeg stod der, igen med en bøn på læben, kom billetmanden hen til mig, tog min billet og stemplede den, uden nogen angivelig grund, med løbenummer et. Kun to af os fik lov til at komme med den maskine.

Jeg opdagede, at noget sådant gang på gang skete for mig. Efter at være kommet til Dahrain, måtte jeg igen stå i kø for at komme til Jiddah. Igen stemplede kontrolløren min billet uden nogen synlig grund (men igen med en bøn i hjertet) min billet med nummer et, og jeg var på vej igen.

Hotelterne i Jiddah er næsten altid forudbestilt måneder, ja, somme tider år, i forvejen. Det ville have været umuligt for mig at finde et værelse. På flyet kom jeg imidlertid i snak med en araber fra Jiddah, som spurgte mig, om jeg havde et sted at bo. Jeg sagde nej, og han sagde: „Så bor De hos mig i nat.“

Han behandlede mig med overordentlig venlighed. Jeg overnattede i hans villa, og næste morgen sendte han mig til lufthavnen for at nå et fly til Abha, hvor jeg ville prøve at finde ægteparret Hilton. Og igen fik jeg stemplet min billet, som om jeg havde ventet længe.

Jeg regnede med, at Hiltons var to dages rejse forud for mig, men jeg havde ingen ide om, hvordan jeg skulle finde

dem, når jeg kom til Abha. Som jeg nu sad i Jiddah og talte med Herren om mine vanskeligheder, så jeg op og fik øje på Hiltons, som netop kom ind. De havde billet til samme maskine som jeg, og der blev megen omfavnelse, latter og en enkelt tåre.

Da vi kom til Abha, fik vi at vide, at vi ikke kunne tage nogen steder hen uden tilladelse fra den lokale prins, som var bortrejst. Men i vore forsøg på at finde en lokal historiker, som kunne hjælpe os, blev vi henvist til hotelejerens bror, som havde studeret i USA og var i familie med prinsen. Han kendte områdets historie godt og eskorterede os venligt omkring i byen de næste tre dage som sine gæster. Da vi ankom til lufthavnen for at tage afsted til Abha, blev jeg afkrævet mine film af en embedsmand som havde set, at jeg tog billeder. Heldigvis havde jeg netop sat en ny film i apparatet, så jeg åbnede det og gav ham en rulle, hvorfra jeg kun havde taget to billeder. Han bad mig ikke om de fem ruller film, som jeg allerede havde taget og nu opbevarede i lommen.

Men der var flere vanskeligheder forude. En anden embedsmand betragtede mit omfangsrige fotoudstyr og gav mig besked på at træde tilside, til alle andre var kommet ind i flyet. Det var et kritisk øjeblik, og jeg bad inderligt til Herren, fuldt overbevist om at Hiltons gjorde det samme mens de ventede i maskinen.

Jeg er helt overbevist, om at Helligånden gjorde sig gældende overfor denne mand. Jeg kunne næsten se en forandring vise sig i hans ansigt, da han langt om længe vindkede mig frem, bladede i mit pas og gav mig besked på at gå ombord i flyet.

Vi fandt en beduin-antikvitetsforretning i Jordan, som havde mange ting, som kan have svaret til dem, som Lehi tog med på sin tur – lædervandbeholdere, kamel-seletøj og olivenolie-sække af mangoskind. Her fik vi mange flere gode billeder.

I Amman, Jordans hovedstad, traf vi den jordanske informationsminister og traf aftale om, at kirkens genealogiske afdeling kunne få lov til at mikrofилme landets familieoptegnelser.

Vi traf også ministeren for arabiske anliggender i den besatte vestlige del af Israel, som gav os tilladelse til, at Genealogisk Afgøing kunne filme arabiske optegnelser dér. Familieoptegnelser er det helligste i verden for araberne. Når som helst vi forklarede om kirkens princip for opbevaring af familieoptegnelser, var de begejstrede. De var så lykkelige over at høre, at deres optegnelser ville blive indemurede i granitthælvningen og opbevaret for evigt.

Araberne er vidunderlige mennesker. Der er en varme og næsten troskyldighed i deres natur. Når de modtager evangeliet, er jeg sikker på blandt dem at finde en fantastisk tro og mange mirakler. Under hele turen huskede jeg bestandig på præsident Kimballs anmodning til alle kirkens medlemmer om at bede om, at dørene vil blive åbnet i de lande, hvor kirken endnu ikke er etableret.

Hiltons og jeg oplevede resultater af disse bønner, når vi så dørene åbne sig for os og folk lade os komme ind i deres lande uden egentlig at vide hvorfor.

Vi oplevede, at Herren gik foran os, beredte vor vej og hjalp os med at fuldføre det, vi var udsendt for at gøre.

Et Herrens redskab

AF PAUL ENRIQUE GOMEZ

Dette er min egen historie, og selvom jeg er en dreng, der endnu ikke er otte år gammel, kender jeg dog bønnens store magt.

Da jeg var fem år, kom jeg ud for en alvorlig ulykke, som styrkede både mit og min families vidnesbyrd.

Vi boede i Colombia i Sydamerika og havde været medlemmer af kirken i to år, da min bedstemor kom fra USA for at besøge os ved jule-tid.

Efter jul blev min bedstemor, som ikke var medlem af kirken, hos os endnu en tid, og hun indvilgede i at høre missionærlektierne. Og selv om hun ikke opgav de af sine vaner, der var imod visdomsordet, sagde hun, at hun troede det, som missionærerne fortalte hende.

Vi var allesammen meget kede af det, og også skuffede, da Bedste efter fire måneders forløb meddelte missionærerne, at hun havde bestemt sig til ikke at blive døbt. Men hun lovede at fortsætte med at bede og studere kirken, indtil hun vendte tilbage til USA.

En dag først i juni stod jeg af skole-bussen foran skolen og uden at se mig ordentlig for, løb jeg lige ud foran en anden bus.

Min bror Ronald og min søster Ja-

kie var sammen med mig, da ulykken skete. Ronald ringede til far og mor, mens Jakie og en sygeplejer-ske fra skolen bragte mig ind i den ene af busserne for at køre mig til en klinik eller et hospital.

Jeg tænkte hele tiden på vores him-melske Fader, og jeg vidste, at han ikke ville svigte mig. Jeg følte ikke længere smerte og holdt op med at græde. Jeg var så stille, at min søster og chaufføren troede, jeg var død. Jakie faldt på knæ og opsendte en bøn til vor Fader i Himlen og sagde: „Og jeg beder dig, Herre, tag ikke min bror Paul Enrique fra os. Af hele mit hjerte og al min kærlighed og tro beder jeg dig derom i Jesu Kristi navn.“

Da hun var færdig med bønnen, bad jeg om noget vand, og på grund af vor himmelske Faders godhed og bønnens magt, vidste jeg, at jeg ikke skulle dø.

Da jeg endelig kom til hospitalet, sagde lægen, at jeg straks skulle opereres. Og så opdagede de, at jeg var den eneste i familien, som havde RH negativt blod, en type blod, som er meget sjælden og vanskelig at skaffe. Nogle af brøderne fra vores gren prøvede sammen med mine forældre at finde min blodtype, så operationen kunne be-

gynde. Endelig fandt de det rigtige blod, men det befandt sig to og en halv times ambulancekørsel borte i landets sydlige del.

Min primary-præsidentinde kom et øjeblik efter for at se til mig, og så afsløredes det at hun havde den blodtype, og hun var straks rede til at give noget af det.

Operationen varede i fire og en halv time, og lægen var chokeret ved at se, hvor megen skade, der var sket på mine tarme, leveren, den højre nyre og lunge.

Efter operationen fik jeg en velsig-nelse fra min far og vores grens-præsident, bror Dupont. Da jeg senere var ved at komme mig, fik jeg ofte besøg af lederne i primary og mine venner i stjerne-klassen.

Min bedstemor accepterede senere evangeliet og i dag er toogtyve medlemmer af min familie sidste dages hellige, og jeg er så glad ved at vide, at jeg var et redskab i Herrens hænder til at bidrage til, at det kunne ske.

Jeg elsker alle de mennesker i ver-den, som gør noget for børn, så de kan være lige så glade som jeg er og have et stærkt vidnesbyrd om kirkens sandhed.

Da far kom ind i den mørke og tilrøgede græstørshytte sent den aften, bøjede George hjørnet af forhænget tilbage og kikkede ned på lille Jimmies krøllede hoved. Mor sprang op fra krogen, hvor hun havde siddet og blundet nær ved ildstedet, og hviskede noget til far. Han mumlede noget som svar med en lav, træt stemme. George så til, mens mor hjalp far af med sin våde frakke. Hun hængte den op nær ilden, og far sad på en taburet og trak støvlerne af. Vand sivede ud af sprækker i det slidte læder og dannede små søer på gulvet.

Mor rystede på hovedet og fik liv i ilden. „Aaron, du kan ikke blive ved med at arbejde på den måde“, sagde hun indtrængende. „Det er for vådt og for koldt. Og se bare på dine støvler.“

George hørte kun en del af, hvad mor sagde. Han vidste, at hun talte med stille stemme, for ikke at vække ham og lille Jimmy og Amanda.

Vinden, som susede over Iowas prærier dag og nat, fik det til at løbe koldt ned ad ryggen på drengen, så han snoede sig tættere ind til sin lille bror for at få varme. *Selv alt mudderet i hele staten Iowa ville ikke kunne fylde alle huller og revner og sprækker i vores hus*, tænkte han. De havde prøvet, han og hans far, ved at kaste det halvfrosne mudder ind mod de frosne tørv af jord og præriegræs. Men vinden fandt stadig nye steder at suse igennem.

„Det er den eneste måde, Martha“, sagde far, idet han snappede efter vejret efter en serie hosteanfald. Så trak han tavs de våde strømper af og gned fødderne. George rystede af kulde i mørket og lagde ansigtet ind mod Jimmies ryg for at skjule øjnene. Fars hoste gjorde ham bange, og hans blege ansigt og mørke øjne forskrækkede ham også. Det langvarige arbejde med den kolde, våde brønd gjorde fars hoste værre og værre.

Tidligere på dagen, da George og Amanda havde bragt far hans frokost i en mælkekande, havde de stået på randen af det dybe hul og kikket ned. Far stod dernede på bunden og drev hakken ind i det klæbrige ler og kastede skovfulde af brunt mudder op på kanten af hullet højt oven over. Vandet stod højt om hans ankler og lavede krystaller af is på støvlerne og på brøndens sider.

„Bare nogle få dage til, så er jeg færdig, børn“, sagde far og smilede, idet han så op på dem. „Og så har vi penge nok til en vogn.“

Vognen! Far ville købe en vogn og et par okser, så de allesammen kunne rejse til Zion for at få en farm og leve sammen med de hellige dér. Præsident Young havde lovet far, at hvis han ville ofre alt og rejse til Zion, ville hans familie blive velsignet, så børnene vidste, hvor vigtigt det var at have en vogn.

George og Amanda rakte kanden ned til deres far og

Den eneste

satte sig på kanten af brønden, hvor de sang og frem-sagde digte for at underholde ham. Han lo ad deres tåbeligheder, og hans latter fik dem til at føle sig glade, lige indtil latteren fik en ny hoste til at bryde frem.

De så hjælpeløse på hinanden og ventede, indtil far igen kunne tale. „Det er helt i orden. Bare en smule lungebetændelse. Jeg skal nok klare den.“

Men nu i nattens stilhed, bad George alvorligt. „Åh, himmelske Fader, vil du ikke nok lade far blive rask igen, og lad ham også gøre brønden færdig.“ Så lukkede han øjene og faldt i søvn.

Næste morgen rystede Amanda ham vågen og tyssede på ham ved stille at lægge en finger over hans læber.

Illustreret af
Albert Michini

måde

AF JOYCE B. BAILEY

Mor rakte ham tavs en skål dampende grød. Så lagde hun slevan fra sig og bøjede sig over den bunke tæpper, hvor far lå og åndede tungt. Amanda klædte lille Jimmy på og vaskede hans runde ansigt. Hun gav ham hans skål og ske, og de tre børn spiste uden at sige et ord.

„Far har en slem feber. Han kan ikke gå ned i brønden i dag“, sagde mor med en stemme, der rystede mærkeligt.

„Men, mor“, hviskede Amanda, „far sagde, at det kun ville vare nogle få dage, før vi kunne købe vognen. Hvad skal vi nu gøre?“

Mor rystede bare på hovedet. Så sagde George, idet

han trak sin svære, uldne frakke på: „Jeg går lidt ud.“ Mor så forbavset til.

„Vi har brug for mere brænde“, mumlede han.

Drengen dukkede sig, idet han gik ud af det lave tørvæhus og snusede til luften som en forsigtig kanin. Vinden blæste vedvarende, og den strøg nogle få hvide snipper af skyer hen over himlen. Solen trak kulden ud af luften. George standsede et øjeblik og vendte sig så mod vinden, idet han hurtigt gik over mod Joseph Harkers gård.

„Hvor skal du hen?“ råbte Amanda bag ham med skørtene viftende i vinden. Hun havde frakke på og et uldent tørklæde bundet over hoved og ned over ørerne. „Det kommer ikke dig ved“, svarede George uden at standse.

„Det kommer vel nok mig ved, hvis du går over til brønden!“

George sendte hende et skarpt øjekast.

„Det gør du, gør du ikke også?“ råbte hun. „Ved mor, hvor du går hen?“

Amanda måtte løbe for at holde trit med sin bror, og den stikkende kulde fik hendes røde kinder til at blusse.

„Hvis jeg fortalte hende det, ville hun ikke lade mig gå“, svarede George. „Så ville brønden ikke blive færdig, og vi kunne ikke købe den vogn.“

Amanda standsede brat op. „Du kan ikke grave den brønd alene!“

„Det kan jeg vel nok!“ råbte George.

„Uden hjælp kan du ikke!“

George standsede. Hun havde ret. Høj og langbenet, skønt kun tolv år gammel var han alligevel ikke høj nok til at kaste jorden op nede fra bunden.

„Jeg vil hjælpe dig!“ sagde Amanda, der kom løbende op på siden af ham.

George bed sig i læben og stirrede hårdt på sin bestemte søster. Hun var kraftig og stærk af en teenager at være, måtte han indrømme. Og desuden kunne hun stå ved toppen af brønden og løfte skovfulde én for én i malkespanen, hvis det skulle være nødvendigt.

„Det er i orden“, udbød han. „Men gå tilbage og hent malkespanen og et stykke reb. Så begynder jeg at grave!“

Amanda løb hen til sin bror og slyngede armene om ham. „Jeg elsker dig!“ hviskede hun. „Jeg skal nok skynde mig!“

Han så på hende, mens hun fløj hen over græsset, skubbet af den friske blæst. Han trak frakken tættere om halsen og stoppede hænderne i lommerne, mere og mere opstemt for hvert skridt. Han kunne næsten se mors ansigt for sig, når de fortalte hende, at brønden var færdig. De kunne gøre det!

Georges hænder stak af kulde, og han kom i tanker om, at han havde glemt sine vanter derhjemme. Men det

var for sent at sende Amanda efter dem, og han kunne ikke selv gå hjem og risikere, mor fortalte ham, at han var for lille og for ung til at gøre sin fars arbejde.

„Jeg er nødt til at arbejde på den brønd“, mumlede han fast besluttet.

Snart efter kunne George se det rå omruds af den lavtliggende gård omgivet af en lille lund. Han satte i løb. Fars tunge hakke og den brede skovl stod lænet op ad væggen til mr Karkers skur. Træhåndtagene føltes kolde og glatte i Georges ivrige hænder. Han løftede dem op på skulderen. „Ih, hvor er de tunge! Hvordan vil jeg nogensinde kunne løfte hakken op over hovedet?“ tænkte han.

Svaret kom næsten som en stemme i øret: „Med min hjælp.“

Det forbløffede ham et øjeblik. Så gik han hen til brønden, idet han accepterede det, han måtte gøre, fast besluttet på at lægge alle sine kræfter i opgaven.

Et reb med mange knuder på og bundet til en tyk pæl nær toppen af brønden hjalp drengen til hurtigt at svinge sig ned i brønden. Hans fødder ramte bunden, og koldt vand plaskede op over toppen af hans støvler, hvilket fik ham til at snappe efter vejret. Han greb fat i den tunge hakke, bøjede sig ned, før han rettede sig op og fremsagde en ivrig bøn om hjælp.

Lidt efter bøjede Amanda sig over kanten. „Jeg har spanden og rebet“, sagde hun og kastede dem ned. George begyndte at skovle jord i spanden.

Han bandt rebet fast til spandens hank og kastede den løse ende af rebet op til sin søster. Han rystede af spænding, mens han betragtede hendes kamp med vægten af den tunge jord. Spanden løftedes langsomt opad, men så faldt den ned med et ordentligt plask.

„Den er så tung!“ Amandas ansigt var fortrukket af bar undskyldninger.

„Jeg vidste, at du ikke kunne klare det!“ råbte George. Han virkede sur, for han var så træt, og tårene var ved at bryde frem.

Amanda spidsede munden. Hendes øjne var ulykkelige. „Jeg . . . jeg kan gøre det! George, jeg må gøre det.“

George var helt skamfuld. Hun gjorde, hvad hun kunne, hun prøvede ihærdigt. Men spanden blev ved med at hænge fast i den ru væg. Hendes kinder blussede, og øjnene var rødrandede. „Amanda, jeg er ked af det“, sagde han undskyldende. Så tilføjede han stille: „Lad os bede til vor himmelske Fader. Han vil hjælpe os.“ Hun nikkede tavs og faldt på knæ oven over ham. George stod stille og bøjede hovedet. Medens han bønfuldt om hjælp, standsede vinden sin hyl, og de kunne høre rødkælke pludre i træerne nærved.

Pludselig sprang Amanda op. „Jeg tror, jeg ved, hvad vi skal gøre!“ råbte hun.

George ventede på, at hun skulle komme tilbage, ind-

til han ikke længere kunne føle sine fingre og tær. Han begyndte påny at bruge hakken for at holde sig varm til trods for smerten i ryg, lænd og arme. Endelig hørte han en skrabende lyd. Og så gav det et kraftigt plask. Et sprøjt af mudder ramte ham i hovedet og på ryggen, og han så en skygge lægge sig over det runde hul fyldt med solskin oven over sig. En tyk gren!

Amanda stirrede ned på ham. „Jeg har fundet en stærk gren“, råbte hun højt, „og jeg har brugt en stor sten til at ramme stokke ned ved siden af den, så den ikke ruller væk. Kast du igen rebet op til mig.“

George adlød, og snart efter kunne han med den tykke gren som rullende akse trække spanden op. Amanda greb fast i den svingende spand, da den nående op, og væltede leret ud på jorden oven over.

„Det virker!“ råbte hun. George smilede til hende. De arbejdede hele tiden, indtil solen stod højt på himlen. Georges hænder var fulde af vabler, og hans ben var som døde under knæene. Amanda sagde ikke et ord, når rebet gled gennem hendes hænder og sled kødet af.

Ved middagstid trak George sig langsomt op ad rebet og kastede sig så lang han var, på jorden.

Amanda satte sig ved siden af ham og gned det tykke mudder af hans ben og støvler. Pludselig hviskede hun: „George, mor kommer!“

Han kunne ikke sætte sig op. Han drejede hovedet og så på, at mor, med den lille Jimmy ved siden af sig, kom nærmere og nærmere. Han havde kun nogle få gange set mor vred, og det havde fået ham til at føle sig fremmed og ked af det. Nu var han bange for, at hun ville være vred på dem begge to, og han ønskede kun at kravle ned i brønden igen.

Mor satte en bylt, omviklet med klude, fra sig og stod og så på George og Amanda.

„Nå“, sagde hun stille. „Lad os så se, hvor gode brønd-gravere I er.“

George kæmpede sig op, og mor lagde sig på knæ og kikkede omhyggeligt ned i brønden. „Jo da. Næsten parat til stensætningen“, sagde hun, idet hun nikkede. Hun vendte sig om mod dem, og hendes mund blev et stort smil. „Det er et godt stykke arbejde. Far sagde, at I ville arbejde hårdt, og det har I virkelig gjort.“

„Vil du dermed sige, at far vidste, at vi arbejdede på brønden?“ Amanda gjorde store øjne af forbavselse. Mors øjne glimtede dybbt.

„Vi regnede det ud, da George ikke kom tilbage med brænde.“

„Jeg skal nok skaffe brænde“, sagde han „Det lover jeg, mor.“

„Vi kan samle brænde på vejen hjem i aften“, sagde mor. Hun lagde en blid hånd på hans skulder. „Unge mand, luk nu på for det viskestykke og lad os nedbøde om velsignelse over vores kolde kød og brød.“

Efter frokosten og før de begyndte at grave igen, forklarede mor: „Jeres far siger, at de vandførende lag vil få leret til at skride indad. Hvis vi ikke forer brønden med sten til at holde leret på plads, vil brønden styrte sammen og måske kvæste nogen eller i hvert fald ødelægge brønden. Vi bliver nødt til at skaffe nogle sten og lægge den ene oven på den anden indtil hele brønden er foret med dem.“

„Mor“, sagde George ophidset, „jeg ved, hvor der er et stenhuggeri ikke langt herfra. Vi kan bede mr Harker om at måtte låne hans vogn, og så kan vi køre alt, hvad vi behøver, hertil i en eneste ladning.“

„Men vi kommer til at gøre det med fars hjælp. Og han må hvile ud i flere uger“, sagde mor. „Det er et meget hårdt arbejde.“

„Så må vi bede vor himmelske Fader hjælpe os“, erklærede Amanda.

„Ja, mor“, samtykkede George. „Det er den eneste måde!“

TEMPELMISSIONÆRER

Der er stort behov for tempelmissionærer, der kan virke som ordinancearbejdere i templet i Schweiz. Ansøgere må være schweiziske borgere eller have forældre, som var schweiziske borgere, for at få tilladelse til at bo i Schweiz i 18 måneder.

De, som er værdige, villige og i stand til det, opfordres til straks at tale med deres biskop. Han bør så videresende alle oplysninger — omfattende navn, alder, sundhedstilstand, adresse og telefonnummer — til Temple Department, 50 East North Temple, Salt Lake City, Utah 84150.

EVANGELIET TIL KINESERE

En forflyttelse er altid spændende for en missionær. Det betyder en ny kammerat, nye udfordringer og et nyt område, som man skal vænne sig til. For nylig blev to missionærer i Hong Kong missionen forflyttet til den anden side af jordkloden — Montreal, Canada. Hvorfor lige Montreal? Selv om Montreal er den største by i den canadiske provins, Quebec og midtpunkt for det franske Canadas industrielle økonomi og handel, er den også hjemsted for ca. 15.000 kinesere, hvoraf mange kommer fra Hong Kong og Taiwan. I November, 1975, blev Tung Fong-grene oprettet i Montreal, og det er i dag den eneste kinesisk-talende gren udenfor Kina.

I et forsøg på at hjælpe grenen med at vokse bad president Wayne Owens fra Canada Montreal missionen om at få kaldet to kinesisk-talende ælster til Montreal til denne særlige opgave. Efter deres ankomst spillede missionærerne ikke blot en væsentlig rolle i omvendelsen af 5 nye kinesiske medlemmer, men de fandt også og genaktiviserede to „tabte“ medlemsfamilier, som var blevet inaktive efter deres ankomst til Canada.

Amulek

AF MABEL JONES GABOTT

Da Amulek skyndte sig hen mod sit smukke hus på sydsiden af byen Amonihah, standsede en træet og udsidt mand ham med ordene: „Vil du give en ydmyg Herrens tjener noget at spise?“

Amulek sagde: „Kom med mig til mit hus. Jeg er nephit, og du er den mand, som en engel i et syn har fortalt mig skulle komme.“

Efter at de havde spist, sagde manden: „Jeg er Alma, højpræst over Guds kirke. I mange år har jeg prædikeret for menneskene i din by, og de lo ad mig og spyttede på mig og jog mig ud af byen. Men nu har en engel sagt til mig, at jeg skulle vende tilbage af sydporten og prøve igen.“

Alma belærte Amulek om Guds godhed. Så gik Amulek ud med Alma for at forkynde Guds ord til folket.

Amulek havde betydelige rigdomme og et godt ry blandt folk i Amonihah. Når han stod foran dem, bar han vidnesbyrd om, at Alma var en Guds profet, og om, hvordan en engel var kommet til ham i et syn for at sige til ham, at han skulle byde denne profet velkommen.

Folk lyttede forbløffet. De lærde sagførere prøvede at fange ham i selvmodsigelser. En af disse sagførere, en mand ved navn Zeezrom, prøvede med penge at bestikke Amulek til at sige, at der ikke var nogen Gud, eller at han ikke ville sende profeter ud for at advare folk.

Amulek sagde: „Du ved, at der er en Gud, men du elsker penge mere, end du elsker Gud.“

Amulek talte med så stor en kraft og forståelse, at Zeezrom begyndte at ryste.

Men størstedelen af folket, som var blinde overfor

sandheden, var meget onde. De overfaldt Amulek og Alma og bandt dem med stærke reb. Zeezrom råbte til dem: „Men disse mænd er gode. Jeg er den skyldige.“ Folk i Amonihah spyttede så på Zeezrom og jog ham ud af byen. Så onde var disse mænd, at de tog alle optegnelserne med de hellige skrifter og brændte dem på et bål. Og så bestemte de, at enhver, som troede på Guds ord, skulle kastes i ilden og brændes. De bragte også Amulek og Alma hen til bålet, så de kunne se martyriet.

Da ilden var døet hen, rejste landets overdommer sig og stod op foran Amulek og Alma og slog dem på kinden og sagde: „Vil I nu fortsætte med at prædike? Hvad siger I til dette?“

Amulek og Alma ville ikke sige noget. Selv da de blev kastet i fængsel, sagde de ikke noget. I mange dage fik de ikke noget mad eller vand, og de reb, hvormed de var bundet, blev strammet.

Tilslidst anråbte Amulek Herren: „Giv os styrke i henhold til vores tro på Kristus, ja, så meget, at vi kan frigøre os.“

Ved disse ord, gik rebene itu. Jorden rystede. Fængslets vægge væltede ud over de onde mennesker. Og Amulek og Alma slap uskadt ud.

Da de forlod Amonihah, fik de bud om, at Zeezrom var meget syg og ønskede at se dem. De fandt Zeezrom omvendt og med tro på Kristus. Amulek og Alma bøn-faldt så Gud om at helbrede Zeezrom i henhold til hans tro på Kristus. Og Zeezrom rejste sig fra sin sygeseng, rask og sund, og blev døbt af Alma.

Amulek drog sammen med Alma til Zarahemlas land og voksede sig stærk i Herrens tjeneste.

Rasmus Rullesten

AF KAREN SHARP

Du får brug for: glatte småsten, acrylmaling, hobby-lim, en sort filt-pen, garn og filt.

I. Saml nogle meget glatte, runde og ovale sten. Dem finder man lettest på stranden eller i løst grus.

Vælg to små ovale sten af omtrent samme størrelse til fødder, en større oval sten til kroppen, og en mindre, rund sten til hovedet.

Rens stenene med vand og en gammel tandbørste. Tør dem med en klud.

II. Lim fødderne sammen ved hælene. Medens hovedet og kroppen ligger ned, limer du hovedet fast foran på kroppen, så der bliver nogle let ludende skuldre (se tegningen).

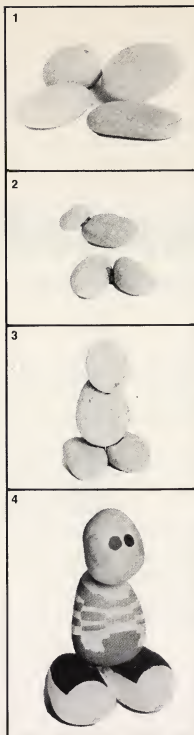
III. Når fødder og hoved er tørre, limes kroppen til fødderne og figuren anbringes op ad en væg eller med klemmer på for at holde det hele sammen, indtil det er tørt.

IV. Når limen er helt tør, males først hudfarve på og får lov at tørre. Mal derefter tøj, sko osv. (se tegningen og brug nogle af de idéer).

V. Træk først alle farveområder op med sort pen og træk sorte streger til smil, øjenbryn, arme og ben.

Klip garn af i den ønskede længde til hår og lim det på hovedet.

Når Rasmus Rullesten er helt tør, males såler på begge sko med sort eller filtsåler skæres ud og limes på.

Vigor det rigtige af forskellige grunde. Nogle mennesker handler rigtigt, simpelthen fordi de ikke ønsker at blive straffet for at gøre det forkerte. Når vi gør det rigtige af frygt for at blive straffet, tror jeg nok, at vi står på usikker grund. En anden vil måske sige: „Jeg ønsker at gøre det rigtige, fordi jeg altid har lært, at det er, hvad jeg bør gøre.“ En sådan begrundelse er baseret på, hvad andre siger eller på andres vidnesbyrd, og det forekommer mig, at vi bør nå en modenhed ud over det punkt. Jeg mener, at vi bør have vores egne vidnesbyrd i stedet for at være afhængige af andres råd. Man har hørt andre sige: „Jeg ønsker at

gøre det rigtige, bare for at behage mine forældre“, og selvom vi alle burde have et ønske om at behage vore forældre, så er den grund alene ikke tilstrækkelig til at støtte os i al evighed. Måske har du hørt folk, som har antydnet, at de gør det rigtige, simpelthen fordi de ønsker at adlyde Guds befalinger. Også det er et stort og ædelt formål, men selvfølgelig kun hvis den lydighed ikke er blind lydighed uden personlig overbevisning. Men for mig er den bedste grund til at gøre det rigtige et oprigtigt ønske om at ære sin Fader i Himmelen. Ligeegyldigt hvilke motiver vi har, mener jeg, at vi tilsidst må styrke denne med vort eget person-

lige vidnesbyrd, som er bygget på et grundlag af evangelisk studium og forståelse — et vidnesbyrd, som fører os til en tilværelse af uselvsket og tjenesteydelse, som finder sin største tilfredsstillelse i den overordnede tanke, at vi efterlever de evangeliske principper, fordi vi ønsker at hædre hans store navn.

„Thi se, dette er min gerning og herlighed — at tilvejebringe udødelighed og evigt liv for mennesket“ (Moses 1: 39). Dette skriftsted opsummerer i én sætning alt det skabtes væsen og formål. Da jeg var ung, gik jeg altid ud fra, at det ville være umuligt for Gud fortsat at deltage i den store proces,

Kast din byrde på Herren

AF ÆLDSTE ROBERT L. SIMPSON

De halvårds' første Kvorum

Tilpasset efter „Speeches of the Year“, Brigham Young University Press, 1974, siderne 53-63

der hedder evig udvikling. Han var jo fuldkommen. Al kundskab var hans. Han havde virkelig overvundet alt. Men den forståelse af det skriftsted ved jeg nu, at han er i stand til at opnå yderligere herlighed eller ophøjelse, ja, han forherliges gennem sine børns succes. Din fiasko eller min fiasko formindsker hans muligheder. Vores succes i retfærdige foretagender bringer yderligere herlighed til hans navn. Burde det ikke være en fuldkommen motivation? Den fuldkommengøres, fordi den er uden selviske interesser.

Nødvendigheden af omvendelse

Du og jeg har hele vort liv fået fortalt, at formålet med denne jordiske tilværelse er at overvinde de egenskaber, som ikke er forenelige med hans nærvær. Jeg har ofte tænkt på, at vi hver især er i stand til at udøve vor egen domfældelse. Vi vil ønske at finde mennesker som os selv, at være i omgivelser og den form for livsstil, som vi er blevet vant til. Ville I ikke helst kunne føle jer hjemme i nærværelse af den far og den mor, som gav fødsel til jeres ånd? At føle sig forpligtet til at gå et andet sted hen, ville efter min mening være den største skuffelse af alle. Planen er tydelig nok. Gud Faderen som du og jeg søger, befinder sig øverst oppe, og vores vigtigste opgave her er at overvinde enhver tanke og enhver handling, som kan forhindre os i at vende tilbage til hans hellige nærvær. Uden det store omvendelsens princip tvivler jeg på, at nogen af os ville have en chance for at opnå ophøjelse eller evigt liv.

Da frelsesplanen blev udformet, og det blev besluttet, at der skulle være modsætninger i alle forhold, og da det uden blev bestemt, at alle mennesker skulle have handlefrihed, vidste Gud straks, at der nødvendigvis måtte være en fremgangsmåde, hvorved rettelser kunne foretages, og hvorved der kun-

ne bødes for byrder af synd, dårlige vaner og forkerte valg. Han kaldte denne fremgangsmåde for omvendelse og i forbindelse med den en tilsvarende handling, der kaldtes tilgivelse. Stoltthed, arrogance og selviskhed er altsammen værktøj, som den onde benytter, og de kraftigste forhindringer for omvendelse.

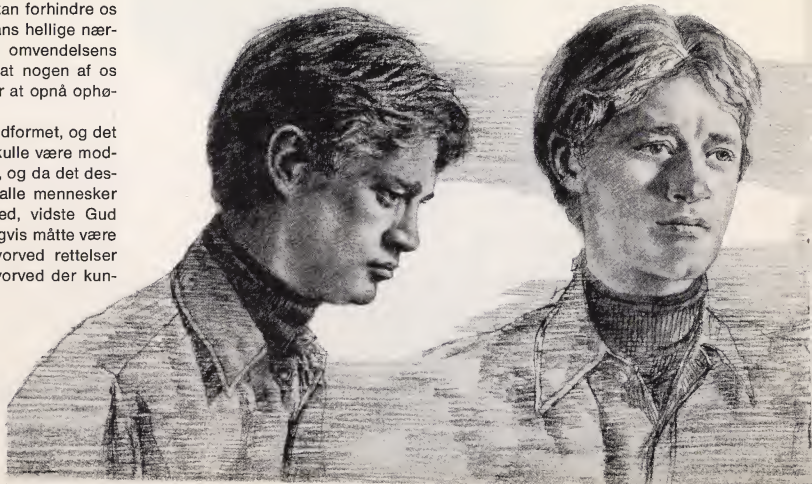
Alle store begreber har enkle lighedsbetegnelser, noget i stil med Einsteins relativitetsteori, der helt enkelt betegnes $E = mc^2$. Den enkle formel for omvendelse findes i Lære og Pagter: „Heraf kan I vide, om et menneske omvender sig fra sine synder: Se, han vil bekende dem og aflægge dem“ (L. & P. 58:43). „Bekende og aflægge“ — begge så vanskelige at opnå i det negative klima, forårsaget af stolthed, arrogance, selviskhed og frygt; og begge så mulige at opnå i en ramme af tro, kærlighed, ydmyghed og mod.

Omvendelsens proces

Jeg tror, I vil opdage, at størstedelen af de problemer, som forelægges en biskop, behandler han stillfærdigt, fortroligt og uden påtrængenhed. Som regel vil han ikke anse det for nødvendigt at samle en biskopret.

Tilgivelse opnås som regel efter en prøveperiode, naturligvis afhængig af problemets størrelse. Og biskoppen vil sandsynligvis også forlange en regelmæssig kontrol for at sikre, at altting går, som man er blevet enige om. På den måde finder medlemmet tilsidst en nyvunden frihed i at kunne lægge det problem bag sig. Endnu en byrde er blevet aflagt; endnu en forhindring for at nå ophøjelse er blevet fjernet. En ny fred i sindet kan erstatte bekymringerne i hjertet, og den gamle følelse af hykleri er blevet erstattet af en ren samvittighed.

Når alvorlig overtrædelse kræver behandling af en retshandling, kan jeg love jer, mine unge venner, at proceduren er venlig, og at den er omsorgsfuld. Kirkens retssystem er retfærdigt. Som det mange gange er blevet sagt, er disse retshandlinger kærlige og har det ene formål at hjælpe kirkens medlemmer tilbage på den rette vej. Det er ikke vor himmelske Faders hensigt at nedvurdere sine børn. Alt er beregnet på at skulle hjælpe vores udvikling fremad, ikke at stille sig hindrende i vejen for den. Jeg ville ønske, jeg kunne præsentere jer for de mange, som jeg personligt kender, der er blevet

udelukket af kirken, men som er kommet tilbage gennem dåb, har fundet vejen fremad og fået gengivet deres velsignelser. De står nu på stærkere grund, end de nogensinde før har gjort. Uden en passende præstedømmelig disciplin tvivler jeg på, at de kunne have opnået den position af fornyet tillid, som de nu har.

Kirkens retssystem

Forholdsvis få af kirkens medlemmer forstår kirkens retsvæsen, og det er derfor, jeg har valgt at tale til jer om nogle få af disse forhold. Så I kan få mere tillid til den måde, Herren handler på på dette område.

I manges hjertes er der en ubegrundet frygt for kirkens domstole, og det er nøjagtigt det, som den onde ønsker. Når som helst han kan holde nogen fra at gøre det rigtige, noterer han sig en sejr. Han får points for sin indsats. Ulykkeligvis betragter mange i kirken biskoppens domstol og højrådets domstol som straffe-domstole. Men det er ikke rigtigt; de udgør en nødvendig procedure, uden hvilke mange aldrig rigtigt ville nå de høje og evige mål, som du og jeg tænker på.

Lad os hurtigt betragte biskopretten.

Hvis det første fortrolige interview med biskoppen afslører en serie overtrædelser, vil han måske beslutte sig til at indkalde en biskopret. Retten består af de tre medlemmer af wardets biskopråd. De kan afgøre spørgsmålet om udelukkelse af ethvert medlem af kirken, der bor i wardet, med undtagelse af medlemmer, som bærer Det melkisedekske Præstedømme. Men biskopretten kan bestemme, at et hvilket som helst medlem af wardet, inkluderende de, som bærer Det melkisedekske Præstedømme, kan udelukkes af fællesskabet. Højrådets ret ledes af stavspræsidenten og består af stavspræsidentenskab og højrådets medlemmer. Denne ret har myndighed til at lede afhøringer af ethvert af kirkens medlemmer, der bor i den pågældende stav, og den har jurisdiktion over medlemmer af både Det aronske og Det melkisedekske Præstedømme og kan fradømme medlemskab, når det skønnes rigtigt.

Alle kirkens retshandlinger begynder sædvanligvis efter faste og bøn. Fuldstændig retfærdighed og harmoni med Herrens åbenbarede ord er det store mål for en kirkeret. Afgørelser, der er for lette eller for strenge går ofte fejl

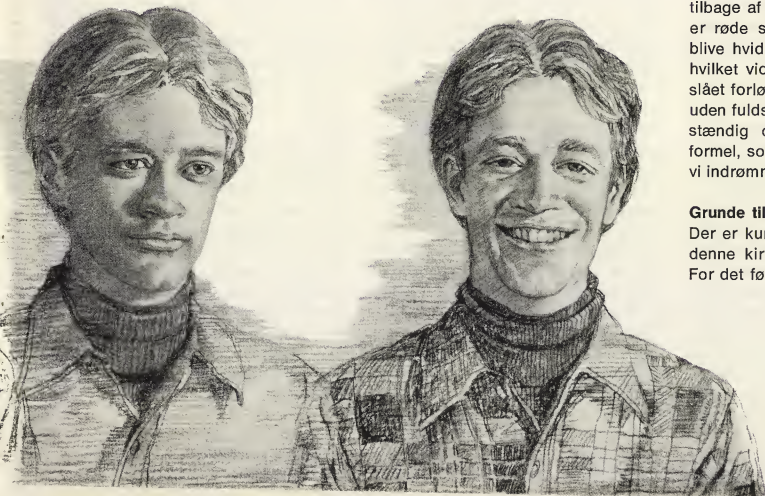
af Herrens formål. Ingen sag bør bedømmes forud. Kun efter at kendsgerningerne er hørt, og den pågældendes ånd er blevet bedømt, kan retfærdigheden ske fyldest. En retfærdig afhøring og en endelig beslutning af retten, godtaget gennem Åndens gaver, vil altid være det indstændede medlems bedste interesse.

Det er helt rigtigt blevet udtrykt, at langt vigtigere end overtrædelser er hjertets indstilling hos den, som søger omvendelse. Det er i sandhed ulykkeligt, når mennesker, som har begået alvorlige overtrædelser forsøger at undgå konfrontation med den præstedømmelige myndighed i ward eller stav. Sådanne mennesker er sjældent kede af, hvad de har gjort. De er kun kede af, at de er blevet opdaget. Med præsident Kimballs ord: „Velsignede er de, som ydmyger sig uden at være tvunget dertil.“

Selv udelukkelse af kirken behøver ikke at være slut på alt håb. Selvom fejlen har været alvorlig og en sørgelig overtrædelse af Guds befalinger, kan et menneske, som virkelig elsker Herren og har ønske om og styrke til at overgive sig til præstedømmets myndighed, genoprette sin livsførelse og på rette tid og sted kvalificere sig til de høje og endelige mål i evigheden, inkluderende ophøjelse. Selv den store overtrædelse vil blive budt velkommen tilbage af Herren: „Skont jeres synder er røde som skarlagan, skal de dog blive hvide som sne“ (Esajas 1:18) — hvilket vidunderligt løfte, hvilken storslået forløsning! Men det kan ikke ske uden fuldstændig omvendelse, og fuldstændig omvendelse indebærer den formel, som vi tidligere har talt om: at vi indrømmer, at vi forsager.

Grunde til udelukkelse

Der er kun få grunde til udelukkelse i denne kirke. Jeg kan kun huske tre. For det første kan kirkens medlemmer

risikere udelukkelse, hvis de begår en grov synd. For det andet kan kirke-medlemmer risikere udelukkelse hvis de indgår eller agiterer for flerkoneri. Der er ikke plads for den lære i kirken i dag. Kirkens medlemmer risikerer desuden udelukkelse, hvis de afgiver fra kirkens lærdomme.

Hvad omfatter det, som vi her har kaldt „grov synd“? Efter min mening gælder det overtrædelse som mord, hor, sex-perversitet, samt alvorlige overtrædelser overfor samfundet, som resulterer i domfældelse ved de civile myndigheder.

Med hensyn til afvigelser fra læren bør jeg gøre det helt klart, at en apostat ikke er et ligegyldigt eller passivt medlem af kirken, men snarere én, som lige ud fornægter kirkens guddommelige natur, eller som er fjendtlig eller uansvarlig overfor sin præstedømmelige myndighed. Vi udelukker ikke folk af denne kirke for ligegyldighed eller passivitet. Nogle af de uheldigste mennesker, jeg kender, er dem, som forsøger at leve efter vaner, der er i modstrid med deres inderste overbevisning. De elsker Herren og føler, at de bedrager ham. Det er en uholdbar situation. Hvis denne konflikt ikke løses, begynder man at argumentere, at finde undskyldninger og forklaringer. Satan luller os ind i en følelse af falsk tryghed. Vi lyver for os selv, når vi forsøger at retfærdiggøre snarere end at forandre os, og derved fører den onde os stiltfærdigt ned i en tilværelse af ulykke og fortrydelse.

Jeg husker en fange, som jeg talte med en gang. Han var meget flov over at være i fængsel. Jeg talte med ham om omvendelse. Og uden at vide, hvorfor han var i fængsel, sagde jeg: „Kære bror, er du her, fordi du har stjålet?“

„Åh nej. Min mor lærte mig ikke at stjæle. Jeg kunne aldrig stjæle noget fra nogen. Jer er her for at have gået underslæb.“ Ja, undskyldninger og forklaringer kan føre til mærkelige ting. Vi har talt om storslåede idéer og enkle metoder til løsning af problemerne. Jakob har dette at sige til dem, der har brug for hjælp: „I skal underordne jer Gud. Stå djævelen imod, så skal han fly fra jer“ (Jakobs Brev 4:7) Jeg tror på det. Jeg har set det ske. Biskoppen er jeres forsvarer over for Gud ifølge hans ordination. Og derfor må I, når I

beslutter jer til at overgive jer til Gud, overgive jer til hans præstedømmelige myndighed. For han har sagt os, at hvad enten det siges med hans stemme eller gennem hans tjeners stemme, er det det samme. Og sådan er det.

Behov for selvkontrol

Hav mod til at opretholde kontrol over jeres evige skæbne. Der findes ingen genveje, mine dyrebare unge venner, ingen genveje, der fører til ophøjelse og evigt liv. Præsident Kimball har i sin vidunderlige bog „Tilgivelsens mirakel“ citeret dette:

„Et menneskes succes udmåles efter hans selvbeherskelse. Dybden af hans fornedrelse er resultatet af, at han svigter sig selv. Der er ingen anden grænse til nogen af siderne. Og denne lov er udtryk for evig retfærdighed. Den, som ikke til stadighed har herredømme over sig selv, kan ikke få herredømme over andre. Den, som mestrer sig selv, skal blive konge.“ (Forfatter ukendt)

Har I nogensinde tænkt over at Gud er afhængig af jer som medlemmer af kirken, og at I engang skal overtage styret? Det må I hellere se at forstå. Burde selvbeherskelse ikke gå forud for alt? Det kan ikke ske på nogen anden måde. Rent principielt kan vi ikke have herredømme og magt, med mindre vi har kontrol og herredømme over os selv, vore følelser og indskydelser. Hvorfor vente? Udsættelse indbyder til undskyldninger og forklaringer. Det var Mark Twain, som vittigt sagde: „Jeg kan skam godt holde op med at ryge. Det har jeg jo gjort tusinder af gange.“ Og tager vi os ikke selv i at sige: „Jamen, jeg kan da holde op når som helst. Når tiden er inde, kan jeg sagtens holde op.“ Og så er der dem der foreslår sig et magisk gardin ude i tiden og rummet. Når man går gennem dette magiske gardin glider alle de dårlige vaner og alt det, som man ikke er stolt af, automatisk af. Den tanke er en illusion. Den er falsk. Den er den ondes lære.

Og her kan vi citere Rabindranath Tagore (indisk digter og filosof, 1861-1941), som sagde: „Jeg har brugt min tid til at stemme mit instrument, men den sang, som jeg kom for at synges, blev aldrig sunget.“ Vi går omkring i cirkler, og vi bruger vores tid på tri-

vielle ting, mens vi burde gå i gang med det, som Herren har givet os at gøre i kraft af forudordning.

Styrkelse af andre

Og nu for at tale om uselviske motiver, vil jeg gerne nævne, at lige så vigtige og tilfredsstillende, som disse personlige korrektioner i livet kan være, så ligger en af de interessanteste og mest tilfredsstillende muligheder foran os. Når vi engang har nået målet er det vort privilegium at kunne række hænderne tilbage med fornyet styrke for at hjælpe andre til at nå det samme. Det er i virkeligheden det centrale i Jesu Kristi evangelium, for det var Frelseren, som sagde: „Elsk din næste“ (Matt. 5:43); „Vogt mine får“ (Johs 21:17) „Hvad I har gjort imod en af mine mindste brødre der, har I gjort imod mig“ (Matt. 25:40).

Lukas fortæller om, hvordan Frelseren talte til Peter: „Simon, Simon! Satan begærede jer for at sige jer som hvede. Men jeg bad for dig, at din tro ikke må glippe. Og når du engang omvender dig, da styrk dine brødre“ (Lukas 22:31-32). Når du omvender dig, da styrk dine brødre. At gøre dette bringer den mest sjælfredsstillende glæde, som jeg kender til her i dødeligheden. Da jeg var administrerende direktor for kirkens socialforvaltning, så jeg tusinder og tusinder af frivillige, som stiftfærdigt ofrede sig for at hjælpe alkoholikere, narkomaner, for at skaffe ugifte mødre mulighed for at bringe deres tilværelse på ret køl og for at hjælpe fanger, med at blive i stand til at komme på den rette vej igen.

Den udfordring, vi har fået, er ikke anderledes. „Når du omvender dig, da styrk dine brødre“ gælder for dig og mig, lige så vel som for Simon Peter. Vor omvendelse kan blive en dobbelt-sejr, når vi overgiver os til Herren i arbejdet med at hjælpe andre. Den kan blive en sejr for os selv, såvel som for dem, vi løfter op, efter at vi er blevet stærkere. Her fremhæver vi igen det positive, den uselviske handling som fuldkommengørelsen af alt det, vi prøver på at gøre.

At opnå ophøjelse

I unge mennesker, Herren elsker jer. Vor himmelse Fader har ikke givet ét

eneste princip, som vil fordømme jer. Selv udelukkelse er noget midlertidigt og kan kun gøre de fremtidige muligheder lysere. Vans gerning og hans herlighed er at opøje. Og endnu en opmuntrende bemærkning, især for elever, er, at Gud ikke afgiver karakterer efter svingene. Han ønsker, at vi allesammen får de bedste karakterer. Og han har sikret sig – at vi alle kan få dem – men vi må kvalificere os dertil. Bliv ikke medhjælper i Satans plan for ulykke og ødelæggelse. Gør det

ikke. Lær at drage fordel af Herrens renselsesprocesser: at præstedømmets lære skal udskilles på din sjæl som dug fra himlen.

„At Helligånden skal være din stadige ledsager, og dit scepter retfærdighedens og sandhedens uforanderlige scepter, og dit herredømme være et evigt herredømme og uden væng tilflyde dig fra evighed til evighed“ (L. & P. 121:45-46)

Det er det, kirken drejer sig om. Jeg vil bære jer mit højtidelige vidnesbyrd

om, at jeg ved, Gud lever, at jeg ved, Jesus er han Søn, og at de ordinerede præstedømmelige embedsmænd i kirken er gode mænd, vor himmelske Faders tjenere, som uselvisk giver af sig selv for værket, så I og jeg kan få den rette vejledning, så I og jeg kan blive i stand til at kaste vore byrder på Herren, og så I og jeg kan blive i stand til at kvalificere os for den store, evige skabne, der inbefatter en mand, en kvinde, en familieenhed, ledet ved præstedømmelig myndighed.

Præsident Spencer W. Kimball i St.-George tempel

Den 9. og 10. april blev der holdt særlige mindehøjtideligheder for det 100-år gamle St.-George tempel. Over 4.000 medlemmer deltog i særlige møder for unge, tempelarbejdere og forældre. Præsident Spencer W. Kimball blev ledsaget til St. George af sine rådgivere, præsident N. Eldon Tanner og præsident Marion G. Romney; president Ezra Taft Benson fra De tolv Råd; ældsterne Robert D. Hales, Hartman Rector Jr., Carlos E. Essay, alle fra De halvfjerds' første kvorum og biskop J. Richard Clarke, 2. rådgiver i Det præsiderende Biskopråd.

Præsident Kimball bemærkede: „Jeg har hørt, at der er en nedgang i antallet af unge mennesker, som bliver gift i templerne. Det er meget foruroligende nyheder for mig.

Jeg håber, at der vil komme fremgang i tempelarbejde og templetreskab blandt unge mennesker.

Bliver de undervist rigtigt? Hvis ikke, så lad os komme igang og søge for, at vore børn modtager den rette undervisning i hjemmene og i kirkens forskellige programmer. Så sæden tidligt. Det er ikke for tidligt, mens de er spædbørn.

Vi lever i en fordærvet verden. Vi er omgivet af fordærvelighed, der er mange former for synd og ondskab. Vi er i nærheden af mennesker, der lever et dårligt liv, og vi deltager somme tider i deres handlinger. Vi burde være surdejen.

Hvis alle sidste dages hellige holdt visdomsordet; hvis alle sidste dages hellige deltog i nadvermøderne; hvis alle sidste dages hellige tog til templet, og hvis vi alle holdt Herrens befalinger, så ville andre mennesker virkelig lægge mærke til det. Det ville have en forbløffende virkning på verden.“

Hyrum Smiths Dagbog fra Liberty Fængslet fundet

En lille, håndskrevet dagbog i lommeformat, skrevet af Hyrum Smith, mens han var i Liberty fængsel, er nu i kirkens historiske departements arkiver.

Bindet, med Hyrum Smiths særlige skrivemåde og stavning, var blandt afdøde præsident Joseph Fielding Smiths efterladenskaber og blev foræret kirken af hans familie.

Dagbogen var med breve, som Mary Fielding og Hyrum skrev, og som var blevet samlet af præsident Joseph F. Smith. De blev åbenbart aldrig benyttet i andre skrifter, men undertaget af, at Susan Young Cates benyttede et brev i 1880-erne. Præsident Joseph Fielding Smith fik materialet fra sin far. Brevene og dagbogen vil senere blive udgivet, sagde historisk afdeling.

Følgende er uddrag af dagbogen fra Liberty fængslet:

„Jeg blev taget til fange af mængden den 29. oktober 1838 og blev ført til Jackson County bevogtet af nogle væbenede mænd under ledelse af en autoritetsperson fra Lilburn W. Boggs, nuværende guvernør over staten Missouri.

„Vi blev holdt der i fire dage og så blev vi kaldt bort efter ordre af general Clark. Vi forlod Jackson County med vagteskorte for at tage til Richmond Ray County. Der var mange af brødrene under en stærk vagt, da der skulle holdes en retslig undersøgelse. Så blev der holdt en retslig undersøgelse af dommeren ved landsretten. Den præsiderende dommers navn er Austin A. King. Han er metodist.

Efter en lang retssag, holdt af undersøgelsesdommerne, blev jeg sammen med adskillige andre dømt til fængsel for min religiøse overbevisning. Mine forfølgere foretog, at jeg havde begået forræderi. Samme anklage blev fremført Mod Guds Søn på grund af verdens uretfærdighed.

„Menneskene er drukne, ikke af vin eller stærke drikke, men af ondskab og vederstyggeligheder. Dette er den 15. marts, og vi er strengt bevogtet. Mange kommer for at se os af nysgerrighed, som om der var en elefant, de skulle se på.“

Broder Joseph, broder Lyman Wright, C. Baldwin og A. McRae samt Sidney Rigdon, var indespærret sammen med mig. Men han (Sidney Rigdon) kom ud mod kaution efter en skrivelse ifølge den lov, der beskytter borgerne mod fængsling uden lov og dom. Dette blev foretaget af dommer Turnan omkring den 5. februar.“

„Fængselsbetjenten opførte sig ondt og grovt nu til morgen. Vi bliver ofte hilst ved døren af gaden børn, som dundrer mod døren og siger: 'Kom her ud. Jeg vil dræbe dig. Bed! Profeter, I slyngler!' Dette er den ånd, som vi blev behandlet med i dette ensomme fængsel. Gud har kendskab til alle disse ting og bringer folk til et forføreligt regnskab ved hans komme, hvis det ikke bliver for den tid.

„Forlod Liberty fængslet den 6. april, bevogtet af 15 personer for at tage til Davis County. Blev hele natten i Platsburg. Så bror Joseph Horn. Nogle mennesker viste sig at være venlige. Tog den 7. fra Platsburg til Clinton. Alle i god humor. Gideon H. Johnson var en af vagterne. Jakes H. Ford var også en af vagterne. Søndag den 7. blev vi hele natten hos Mrs. Taylor. Vi var meget trætte.

„Ankom til Galeson ca. kl. 12 mandag, den 8. april

At elske er at forstå -
og hjælpe

AF THEO E. MCKEAN

En sen aften sad vi med vores familielæge og holdt øje med vores lille dreng, som lå stille hen og havde svært ved at trække vejret. Det var lange timer, men meget berigende – ikke blot hjalp dette store menneskes professionelle kunnen til at redde et kosteligt barns liv, men med ham som eksempel kom vi til erkendelse af den menneskelige forståelse, som får nogen til at hellige sig en tilværelse i opofrelse for andre.

Det var min kone, som brød stilheden ved at spørge: „Doktor, hvordan kan det være at De aldrig har sendt os en regning for alt det, De har ydet os og vores familie?“

Det var tydeligt ud fra den lange pause, at hans tanker gik tilbage til fortiden. Og så fortalte han denne historie, medens den mild alvor bredte sig over hans ansigt:

„For jeg blev født, emigrerede mine forældre fra Tyskland til Amerika. Det var en hård tid, og de måtte arbejde hårdt for at kunne skaffe føden til os børn, efterhånden som vi kom til.

Under en difteritis-epidemi blev min mindre søster og jeg meget syge. Den læge, der kom, fortalte mine forældre, at han kun havde medicin til én, og at der måtte træffes en beslutning.

Af en eller anden grund fik jeg medicinen og overlevende. Nogle få dage senere døde min lille søster.

Jeg husker endnu, hvordan min far anbragte hende i den lille trækiste. Naboerne kunne kun komme og se gennem vinduet, fordi vi var i karantæne, og enhver var bange for at blive smittet af den frygtelige sygdom.

Jeg var så lille, at far måtte løfte mig op for at se ned i den lille kiste og betragte min lille legekammerat for sidste gang i denne jordiske tilværelse. Så gik far ud og satte sig op på kuskædet med den lille kiste på skodet og kørte bort, helt alene, til kirkegården.

Mange år senere, da jeg havde oplevet min første måned som praktiserende læge, var min klinikdame ved at udskrive regninger til alle mine patienter. Som jeg så regningerne hobe sig op, kom dette minde fra barndommen tilbage til mig. Jeg huskede også, hvordan mine forældre havde betalt lægen med kartofler og andre produkter fra haven. Jeg spurgte mig selv, som jeg så ofte før havde gjort: „Hvorfor blev mit liv sparet frem for hendes?“ Med det spørgsmål endnu på læberne fejede jeg stabelen af regninger ned i papirkurven og sagde til klinikdamen, at vi ville føre ordentligt regnskab i bøgerne, og hvis folk ønskede at betale mig, så kunne de gøre det. Men vi ville ikke følge den sædvanlige metode med at sende regninger ud.“

Da lægen havde talt ud, sad vi alle og funderede over historien. Hvor var det skønt at være sammen med én, som virkelig havde formået at sætte tjenestegerning over sin egen person!

Frelseren var villig ikke blot til at give sit liv for sine venner, men også til at give af sig selv i tjeneste for dem, mens han levede. Vi sad den aften sammen med én, som tjente ligesom Mesteren. Vi blev fysisk helbredte. Andeligt blev vi elsket, forstået, beløst, opmuntret og næret af denne vidunderlige lærer og ven.

Elever har brug for forståelse

Ligesom en læge må forstå patientens behov i lige så høj

grad som medicinens egenskaber, må en lærer forstå eleven lige så godt, som han forstår evangeliet. (Se skemaet „Forholdet mellem undervisning og indlæring“, i den første artikel i denne serie i maj 1977 nummeret.)

Vore elever vil måske sige til os: „Vi bryder os ikke om, hvor meget De ved, før vi ved, hvor meget De bryder Dem om os.“ En lærer, som er interesseret i eleverne, er en lærer, som oprigtigt ønsker at hjælpe. Og han ved, at han ikke kan hjælpe, medmindre han har ægte, uskromtet kærlighed til og forståelse for den enkelte elev uden hensyn til de individuelle behov.

Karakteristik af kærlighed

En lærers forhold til eleverne i klasseværelset, i hjemmet og hvor som helst bør karakteriseres af følelser og indstilling, således som det udtrykkes af Herren i dette skriftsted:

„Ingen magt eller indflydelse kan eller bør udøves i kraft af præstedømmet uden gennem overbevisning, langmodighed, mildhed, sagtomdighed og uskromtet kærlighed, gennem venlighed og sand kundskab, . . . uden hykleri og uden svig . . .

Irettesæt skarp, når den Helligånd driver dertil, og udvis derefter større kærlighed mod ham, som du har irettesat, at han ikke skal betragte dig som sin fjende, men at han må erfare, at din trofasthed er stærkere end dødens bånd.“ (L. & P. 121:41-44)

At sammenligne vores egne følelser og fremgangsmåder med det råd vil hjælpe os til at bedømme kvaliteten af vores kærlighed til dem, som vi underviser.

Kærlighedens magt

Wærdifulde Joseph F. Smith udtalte sig magtfuldt om denne værdifulde egenskab:

„I vil opdage, at den stærkeste indflydelse på et barns sind m.h.t. at overtale det til at lære, at udvikle sig eller gøre et eller andet, er kærlighedens indflydelse. Man opnår bedre resultater ved at opdrage et barn med uskromtet kærlighed, end ved nogen anden indflydelse. Et barn, som ikke kan overvindes ved hjælp af pisk eller neddæmpes med vold, kan kontrolleres på et øjeblik gennem uskromtet hengivenhed og sympati. Jeg ved, at dette er sandt. Og det princip gælder i ethvert af livets forhold.“ (Conference Report, oktober 1902, side 92)

Ved samme konference sagde Henry Peterson, medlem af søndagsskolens generalhovedbestyrelse, dette:

„Præsident Smith talte i sine bemærkninger om én stor egenskab, som enhver lærer burde eje, nemlig kærlighed til eleverne. En lærer, som har denne ene store egenskab, vil sandsynligvis opnå alle de andre, som er nødvendige for at få succes i arbejdet. Kærlighed inspirerer ham til at ønske at gavne dem, der er anbragt i hans varetægt. Han undersøger deres behov og bereder sig til forsyne klassen med den nødvendige åndelige føde.

En lærer, der er opfyldt af kærlighed til sine elever, lærer at elske evangeliet som det middel, der kan lede dem ind på vejen til åndeligt liv og drage dem nærmere til Mesteren. Han fydrer sig over at studere skrifterne og føre andre ind til den samme glæde. Han bringer en atmosfære ind i

klassen som føles af alle tilstedeværende og inspirerer dem til at møde regelmæssigt op.

En lærer, som elsker sine elever, vil søge til Herren for at få den hjælp, som vil gavne dem . . .

Hvis alle de, som er kaldet til at undervise, havde hjerterne fulde af kærlighed, ville det ikke være nødvendigt, at andre skulle planlægge for dem. En sådan følelse ville få dem til at udføre deres forberedelser, og Guds Ånd ville benytte dem som instrumenter og vejlede dem ind i naturlige og gode arbejdsmetoder. I stedet for mekanisk at fylde elever-

nes hjerner med usammenhængende religiøse og historiske kendsgerninger, ville de give dem det åndelige livs daglige brød." (*Conference Report*, october 1902, side 94)

At forstå sig selv

Howdan bærer en lærer sig ad med at udvikle kærlighed og forståelse? I sin bog *Teach Ye Diligently* siger ældste Boyd K. Packer: „Hvis du ønsker at vide noget om eleverne, så lær så meget du kan om dig selv.“ (side 85).

Udvikling af kærlighed

I Mormons Bog beskriver Enos, hvordan han opnåede stor forståelse af og kærlighed til alle mennesker.

Overvej disse begivenheder:

For det første udviklede Enos et stærkt ønske i hjertet, for han siger:

„Min sjæl hungrede“ (Enos vers 4). Denne stærke hunger fik ham til at knæle ned i stærk frygt for sin *egen* sjæl.

„Jeg knælede for min Skaber og anråbte ham i kraftig bøn og påkaldelse for min egen sjæl, og jeg påkaldte ham den ganske dag, og da natten kom, vedblev jeg fremdelse at bede højt, så det nåede himlen“ (vers 4).

Herren besvarede Enos' bøn, fortalte ham, at hans synder var ham tilgivet, og sagde til ham: „gå derfor bort, din tro har frelst dig“ (vers 8).

Ja Enos' indstilling og følelser mod andre blev fremherskende. Han sagde: „Og da jeg havde hørt disse ord, begyndte jeg at nære et inderligt ønske for mine brødre, nephitternes velfærd, og derfor *udgød jeg min ganske sjæl til Gud for dem*“ (vers 9, fremhævelse tilføjet).

Igen svarede Herren, og Enos' kærlighed og omsorg forøgedes endnu mere.

„Og efter at jeg, Enos, havde hørt disse ord, begyndte min tro på Herren at blive urokelig, og jeg bad til ham *mange gange med megen inderlighed for mine brødre, lamanitterne*“ (vers 11, fremhævelse tilføjet).

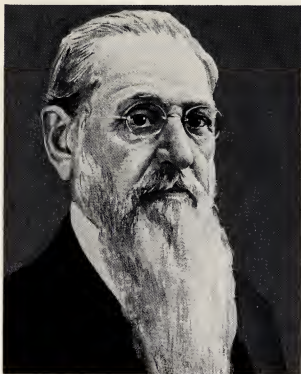
Så ægte og vedholdende var denne åndelige udvikling hos Enos, at hans kærlighed og omsorg også når ud til dem, som var hans fjender. Han siger tilsidst:

„Efter at jeg havde bedt og arbejdet med al flid, sagde Herren til mig: På grund af din tro vil jeg give dig, hvad du ønsker“ (vers 12).

Hvilket magtfuldt eksempel er det ikke at følge?

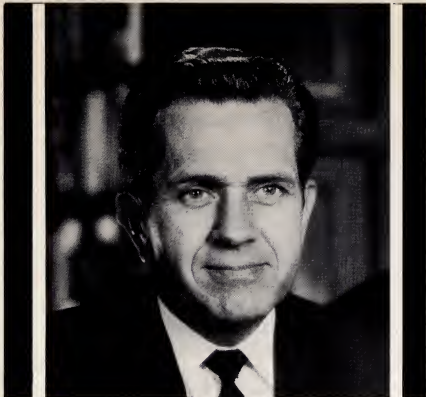
Lad os begynde med os selv ved at arbejde flittigt, indtil vi er fuldstændige. Lad os „bede til Faderen af vores ganske hjerte, så vi må være fyldt med denne kærlighed“ (Moroni 7:48). Vi vil så opleve en dyb og voksende kærlighed til og forståelse af vore elever, som også hungrer efter retskaffenhed.

Hvis vi fortsætter, vil vi tilsidst udvikle omsorg for, forståelse af og uskramt kærlighed til elever, som er blevet oprørske og vanskelige at nå. I deres hjerter har også disse elever behov for vores forståelse, vores kærlighed og vores hjælp (se Matt. 25:35-36). Frelseren har mindet os om, at „Hvad I har gjort imod en af mine mindste brødre dér, har I gjort imod mig“ (Matt. 25:40). Han sagde også at „Dette er mit bud, at I skal elske hverandre, ligesom jeg har elsket jer“ (Johs. 15:12).

„I vil opdage, at den stærkeste indflydelse på et barns sind m.h.t. at overtale det til at lære, at udvikle sig eller gøre et eller andet, er kærlighedens indflydelse. Man opnår bedre resultater ved at opdrage et barn med uskramt kærlighed, end ved nogen anden indflydelse. Et barn, som ikke kan overvindes ved hjælp af pisk eller neddæmpes med vold, kan kontrolleres på et øjeblik gennem uskramt hengivenhed og sympati.“

Joseph F. Smith

Forstående elever

AF ÆLDSTE BOYD K. PACKER

I mange af verdens kirker forkyndes det, at menneskene i grunden er onde, at de er jordiske og dødelige og djævelske, undfanget i synd og opfyldt af tendens til at være ugudelige. Denne lærdom erklærer, at menneskets onde natur må overvindes. Den fremhæver det svage håb, at mennesket ved udevelse af nåde lejlighedsvis kan blive løftet op fra sit onde, jordiske og krybende stade. Kort sagt siger den, at mennesket i kraft af selve sin natur, er indstillet på at blive noget dårligt.

Det er en falsk lære. Jeg kunne ikke acceptere den som sand og stadig være en god lærer. Den lærdom er ikke blot falsk; den er også ødelæggende. Skulle man acceptere den ville en lærers opgave med at disciplinere sin klasse, eller forældres opgave med at disciplinere deres børn i sandhed være håbløs.

God, ikke ond

Hvor vidunderligt er det ikke at have Guds åbenbarede ord, at vide, at vi har et forældre-børn-forhold til ham. Hvis vi er af hans familie, har vi arvet tendensen til at være gode, ikke onde. Vi er sønner og døtre af Gud.

Det er vigtigt for en lærer at forstå, at mennesker i grunden er gode. Det er vigtigt at vide, at deres tendens går i retning af at gøre det, der er rigtig. En sådan ophøjet tanke er produktiv for troen. Den gør hele forskellen, når vi står over for vore egne børn eller foran en klasse af unge mennesker for at belære dem.

Jeg er helt klar over, at der i verden findes mennesker, hvis grundlæggende motiver synes at være kontrære og ødelæggende og onde. Jeg ved, dette eksisterer, men det er imod de pågældendes natur. Hvis vi skal undervise, må vi bestandigt minde os selv om, at vi har at gøre med Guds sønner og døtre, og at hver enkelt, eftersom de er hans afkom, har mulighed for at blive, som han er . . .

For mange år siden besluttede jeg, at hvis jeg skulle være lærer, måtte troen på det gode i mennesket være grundlaget for min livsfilosofi. Den dag, jeg traf den beslutning, begyndte alting hurtigt at forandre sig. Derefter var der altid håb. Uden hensyn til, hvor splittede eller vanskelige eller lovløse andre forekom, så vidste jeg, at et eller andet sted inden i dem var der en gnist af guddommelighed, som vi kunne appellere til.

En sådan grundlæggende kærlighed og respekt er livsvigtig for dem, som vil undervise. Den er vigtig for forældre, når de betragter deres børn. Den er vigtig for læreren, når han betragter sin klasse. Selvom det til tider kan være vanskeligt at opretholde den tro, er den ikke desto mindre sand. En grundlæggende betingelse for god disciplin er enden til at elske dem, som man skal undervise og opretholde ønsket om at være en tjener . . .

Jeg vil have tillid til enhver

For nogle få år siden blev jeg ved en bestemt lejlighed involveret i en del selvbeskuelse og fandt ud af, at der var gode grunde til, at jeg ikke brød mig særligt om mig selv. For det første var der det, at jeg var mistænkelig over for alle andre. Når jeg traf nogen, havde jeg dette i tankerne: „Hvad ligger der bag? Hvad mon han er ude på?“ Det kom af, at jeg var blevet slemt udnyttet af nogen, som jeg havde tillid til. Kynisme og bitthed voksede i mig. Jeg besluttede at forandre mig og traf en beslutning om, at jeg fra nu af ville stole på enhver. Jeg har lige siden prøvet at efterleve den regel. Hvis man ikke kan have tillid til et menneske, så er det vedkommendes ansvar at vise det — ikke min opgave at finde ud af det.

Klasse A — første sortering

Elever, og også vore egne børn, vil helst leve op til vore høje forventninger. Da jeg var lærer, holdt jeg altid en bestemt tale den første dag, jeg mødtes med klassen. Jeg holdt den for enhver ny gruppe missionærer, som skulle i missionsmarken. Jeg har også altid forsøgt at give andre omkring mig det samme budskab. Det er et budskab om tillid. Talen lyder omtrent således:

Jeg går ud fra, at I er modne. Jeg betragter jer som værende gamle nok til at lære og fornuftige nok til at ønske det. Lige nu ved jeg måske ikke, hvem I egentlig er, eller hvor I har været, eller hvad I har gjort. Det meste af det er sikkert ligegyldigt. Jeg tager jer, som I er og giver jer stempelt: „Klasse A — første sortering“. I kan bevise for jer selv, at I er mindre end det, men I vil være nødt til at gøre arbejde for det. Jeg vil være meget betænkelig ved at tro det. Hvis der er noget ved jer, som I ikke kan lide, så er tiden inde nu til at forandre det. Hvis der er noget i jeres fortid, som har været dårligt,

på den ene eller anden måde, så er det *nu* I skal hæve jer op over det.

Jeg har opdaget, at med bemærkelsesværdigt få undtagelser har reaktionen hos de pågældende været et ønske om at hæve sig op over sin egen standard. Det har en stabiliserende indvirkning. Det hjælper kolossalt på disciplinen og skaber omgivelser, hvor der virkelig bliver tale om at lære noget.

Når jeg begynder samarbejdet med nogen – elever, missionærer, mine venner, eller dem, som jeg leder – er det på grundlag af tillid. Og det har gjort mig meget lykkeligere. Selvfølgelig er det sket, at jeg er blevet skuffet, og nogle få gange er jeg blevet frygtelig misbrugt. Det er jeg ligeglad med. Hvem er jeg, at jeg skulle føle mig for god til at blive misbrugt? Hvorfor skulle jeg være hævet over det? Hvis det er prisen for at tilbyde enhver tillid, så er jeg glad for at betale den pris.

Jeg har vænnet mig til at være langt mindre bange for muligheden for at blive misbrugt, end jeg var før. Det gør somme tider ondt, når man bliver misbrugt, eller når tillid ikke gengældes. Den form for smerte er imidlertid til at bære, for det er kun smerte. Det er ikke en døds kamp. Den eneste form for smerte, jeg kender, er, når jeg opdager, at jeg uforsvarende har misbrugt en anden. Det er tortur – og det er noget, jeg ønsker at undgå ... (Kapitel 12: „We are Children of God“, siderne 72-78).

Når vi belærer om moralske og åndelige værdier, må vi forstå, at børn har en veludviklet sans for, hvad der er rigtigt og forkert. Man kan appellere til den sans. De ved ganske enkelt meget mere, end vi tror de ved. Det er vigtigt både for lærere og forældrene at de studerer dem, som de underviser. Unge mennesker har en helt klar fornemmelse af, hvad der er rigtigt, og hvad der ikke er rigtigt. Somme tider overdrives disse fornemmelser endda.

Vi må forstå dem, vi underviser. Vi må huske på, at de kommer fra en forudtilværelsesstilstand, og selvom de næsten intet kan huske derfra, kan de alligevel være i besiddelse af en betydelig åndelig modenhed.

Denne udtalelse af præsident J. Reuben Clark, jr. er af betydning for lærere:

„Vore unge er åndeligt set ikke børn. De er godt på vej hen mod den normale åndelige modenhed i verden. Jeg siger endnu engang, at der næppe kommer et menneske ind ad jeres dør, som ikke har været den bevidste arving til åndelige velsignelser, eller ikke har oplevet bønnens effektivitet, eller ikke har været vidne til troens kraft til at helbrede den syge, eller ikke har overværet åndelige udgydelser, som verden i det store og hele er komplet uvidende om. Det er ikke nødvendigt, at I sniger jer hen bagved denne åndeligt erfarne ungdom og hvisker religion i deres øren. Nej, I kan tale rent ud med dem, ansigt til ansigt. I behøver ikke at skjule religiøse sandheder under en skal af verdslige ting. I kan forkynde disse sandheder for de unge helt åbent og naturligt. De unge vil sikkert vise sig at være lige så lidt bange for dem, som I er. Der er ingen grund til gradvis tilnærmelse, til at prøve at få religionen til at ligne eventyr, til at pylre, til at være overladende eller beskyttende eller benytte alle de andre barnlige påfund, der bruges i forsøg

på at nå disse åndeligt uerfarne og alt andet end åndeligt døde.“ („The Charted Course of the Church in Education“)

Børn ved det allerede

Vi anerkender ikke ret ofte børns åndelige modenhed og især ikke de små børns. Der er noget, de virkelig ved. Det er ikke noget, de behøver at blive belært om. De ved det bare fra begyndelsen.

Lad mig give jer et eksempel. Mens vores børn voksede op, har vi bevidst sørget for at leve i landlige omgivelser, hvor vi kunne holde nogle dyr og fugle, og det af flere grunde. Den ene er, at vi fik vore daglige opgaver, virkelige ansvarsområder, som ikke kan udsættes, men som skal udføres hver dag. Derved har vore børn lært at arbejde og at være pålidelige.

Ved en bestemt lejlighed havde en høne lavet en rede under en krybbe i laden. Reden blev opdaget af vores lille pige. Da kyllingerne var blevet udruget, begyndte de at pippe. Pigen ville så gerne se dem og holde dem men blev imødegået af en meget vred høne, som beskyttede sine kyllinger. Da jeg kom hjem om aftenen, kom pigen løbende hen til bilen og fortalte mig begejstret om sin opdagelse og plagede mig om at få lov til at holde nogle af de småbitte kyllinger. Det var ikke let at få hønen til at samarbejde, men til sidst stod jeg med en dobbelt håndfuld små kyllinger. Der var sorte, hvide, stribe og plettede, og da børnene var samlede rundt om os og beundrede dem med barnlige udtryk, lod jeg vores lille pige holde en i sin hånd.

„Den vil blive til en god vagthund, når den vokser op, ikke?“ sagde jeg. Hun rynkede sin lille næse og strittede på mig med et inkvisitorisk blik. Det var helt klart, at hun ikke troede, hvad jeg sagde, så jeg skyndte at rette mig selv: „Den vil da ikke blive til en hund, vel?“ Og da hun rystede på hovedet, sagde jeg: „Den vil blive til en dejlig hest, ikke sandt?“ Hun så på mig, som om jeg ikke anede, hvad jeg talte om. Men hun vidste besked, og undrede sig over, hvorfor jeg tilsyneladende ikke vidste, at den lille kylling ikke ville vokse op og blive en hund eller en hest eller en elefant eller bare en kalkun, men at den ville blive en høne eller en hane; den ville simpelthen komme til at ligne sine forældre. Hvordan vidste en lille pige på fire år det? Vi havde aldrig lært hende det. Hun vidste det på samme måde, som børn ved mange ting. Børn kender og forstår meget af det, som er grundlæggende og helligt i livet, uden at de bliver belært om det.

Så er det let at forklare, at vi vil blive guder, når vi når vor fulde udvikling i evighederne forude. Også at vi vil komme til at ligne vore forældre. Gud har skabt os, så vi kan tiltale ham som Fader!

Jeg har altid været interesseret i den kendsgerning, at små børn ved, hvad drømme er. Det vil være umuligt at vise og meget vanskeligt at beskrive for dem, hvad en drøm er. Men der er i virkeligheden ingen grund til at gøre det, for børn synes allerede at vide det.

Der er et skriftsted, der er vigtigt at lære og forstå: „Menneskene er blevet tilstrækkeligt undervist, så de kender godt fra ond“ (2. Nephi 2:5).

Forældre og lærere har brug for at vide, at et barn kan kende

forstel på rigtigt og forkert. Denne kundskab kan blive forvredet eller fordærvet eller tildækket i uheldige livserfaringer, men intuitivt er der, som en del af alle menneskers åndelige gaver, en kundskab om forskellen på rigtigt og forkert.

Det giver mig et stort håb, for så forstår jeg, at ethvert Guds barn, ligeegyldigt hvor fordærvet det er blevet, ligeegyldigt hvor degenereret det forekommer at være, alligevel i sig har en gnist af guddommelighed og fornemmelse af, hvad der er forkert, og hvad der er rigtigt . . .

Kend dig selv

Hvis I ønsker at kende jeres elever, så lær så meget I kan om jer selv. Efterhånden som I begynder at opnå god indsigt i deres egne reaktioner og følelser og sensitivitet, vil I komme til at kende meget mere til jeres elever. Der findes en talemåde, der siger: „Gå til dit bryst og spørg dit hjerte, hvad det ved.“ Hvis vi foretager en sådan undersøgelse, vil vi opnå god kundskab om vore elever. Vi kan lære *dem* at kende ved at lære os *selv* at kende.

En af de allermost betydningsfulde udtalelser i præsident Brigham Youngs taler lød:

„Den største lektie, du kan lære, er at kende dig selv. Når vi kender os selv, kender vi vor næste. Når vi nøjagtigt ved, hvordan vi skal behandle os selv, ved vi, hvordan vi bør behandle vor næste. I er kommet her for at lære det. I kan ikke lære det øjeblikkeligt; og alle tidens filosofiske retninger kan heller ikke lære jer det; I er kommet her at få en praktisk erfaring og for at lære jer selv at kende. I vil derved begynde mere fuldkomment at lære om det, som hører Gud til. Intet menneske kan fuldtud kende sig selv uden i større eller mindre grad at forstå det, der hører Gud til; og intet levende væsen kan lære og forstå det, der hører Gud til uden at kende sig selv; man må kende sig selv, for uden det kan man aldrig kende Gud.“ (*Discourses of Brigham Young*, side 269. Salt Lake, 1946)

Kend dine elever

Lærer, lad din klasse en dag arbejde med at udfylde formulærer eller læse eller skrive en afhandling om et eller andet emne, og stil dig så foran klassen og studér hver enkelt elev intenst i nogle få minutter. Den gode lærer har allerede studeret lektion. Den fremragende lærer studerer også sine elever. Han studerer dem alvorligt og bevidst. Der kan udmærket ske to ting. For det første, når du ser på dine elever og undrer dig over, hvorfor de tænker og handler og føler, som de gør, vil du i højere grad blive i stand til at hjælpe dem. For det andet, når du omhyggeligt studerer deres ansigtstræk og deres udtryk, vil der sandsynligvis i dit hjerte opstå en varm, kristen hengivenhed, som altfor sjældent opstår selv hos en oprigtigt arbejdende lærer. Følelsen minder om en inspiration, en følelse af kærlighed. Og denne kærlighed vil tvinge dig til at udtænke den måde, hvorpå du bedst kan udføre Herrens værk: at nærme hans får. (Kapitel 13: „On Teachers ‚Learning‘ Students“, siderne 80-86)

NY KALDELSE

Rulon G. Craven, der i de sidste tre år har virket som leder for Det aronske præstedømmes Komité, er blevet valgt som udøvende sekretær for De tolv Råd. Han efterfølger ældste James M. Paramore, der for nylig blev kaldet til De halvfjerdeds' første Kvorum. Ældste Craven har været regionalrepræsentant for De tolv siden 1972. Han var ansat som forretningsfører for Brigham Young Universitetet 1954—1974. Han har været biskop, stavs-højrådsmedlem, og medlem af søndagsskolens generalbestyrelse. Han har også været præsident for New Zealands nordlige mission.

Han og hans hustru, Donna Lee Lunt Craven, er forældre til fire sønner. De er medlemmer af Bountiful Utah East staven, Bountiful 32. ward.

HONDURAS

San Pedro Sula Honduras staven, den første stav, som blev oprettet der i landet, blev organiseret den 10. april med Samuel Bension Ventura som præsident. Richard Galeas og Hernan Arguelles blev opretholdt som rådgivere i det nye stavspræsidentskab.

Ældste Boyd K. Packer fra De tolv Råd præsiderede ved stavskonferencen. Tilstede var også præsident John E. Eager fra Costa Rica San Jose missionen og ældste Benjamin Para, regionalrepræsentant for De tolv.

Den nye stav, dannet af San Pedro Sula Honduras distriktet i Costa Rica San Jose missionen består af San Pedro Sula 1., 2., 3., 4. og 5. ward, Fesitranh wardet og La Ceiba grenen. Missionarbejdet blev påbegyndt i Honduras den 10. december, 1952, en måned efter oprettelsen af Centralamerikas mission. De første ældster, som kom til landet, blev sat til at arbejde i hovedstaden, Tegucigalpa. Her oprettede man en gren den 22. marts, 1953. Ældster begyndte at arbejde i industribyen, San Pedro Sula, den 4. oktober, 1954, og året efter oprettede man en gren der. San Pedro Sula distriktet i Centralamerikas mission blev oprettet den 4. juni, 1961.

Præsident Ventura, 36 år, blev født i Sofia, Bulgarien. Han gifiede sig med Odette Cats den 15. juli, 1960, og de har fem børn. Han blev omvendt til kirken og døbt i 1968. Den nye stavspræsident, som er møbelfabrikant, har virket som rådgiver til missionspræsidenten, distriktspræsident, rådgiver til grenspræsidenten og præsternes kvorumsvæjleder. Præsident Galeas, 36 år, blev født i Teladpto, Honduras. Han er gift med Digna Petrone, og de har fire børn. Han har virket som grensekretær, rådgiver til grenspræsidenten, grenspræsident, distriktsrådsmedlem og rådgiver til distriktspræsidenten. Han er medejer af et distributionsfirma.

Præsident Arguelles, 45 år, blev født i San Pedro Sula, Honduras. Han blev omvendt til kirken og døbt den 28. november 1974. Han gifiede sig med Maria Luisa L. Portillo den 6. december, 1957, og de har syv børn. Præsident Arguelles har virket som G.U.F. præsident, rådgiver til grenspræsidenten, grenspræsident og distriktsrådsmedlem.

* Fra bogen *Teach Ye Diligently* af ældste Boyd K. Packer. Copyright, 1975. *Deseret Book Co* Benyttet med tilladelse.

Hvis du har besvær med at få begyndt

AF ANITA MILLER
Oklahoma stav

Jeg blev opdraget med et meget liberalt syn på evangeliet. Der var ikke noget præstedømme i hjemmet, og selv om jeg havde studeret evangeliet, så godt jeg kunne, syntes jeg ikke, da de virkelige prøvelser kom, at kunne leve op til evangeliske standarder.

Min mand var ikke medlem af kirken, og i lang tid var evangeliet ikke en del af vor tilværelse. Der opstod spændingsforhold og misforståelse, når som helst vi prøvede at tale om kirken, og derfor lod vi være.

Jeg ønskede ikke disse sårede følelser i vores familie, så før fem år siden besluttede jeg mig til at gøre noget ved det. På det tidspunkt blev min mand sendt til Vietnam. Vores søn var

fire år og jeg bestemte, at nu var det tid for ham at gå i primary. Efterhånden begyndte vi at gå i søndagsskole og til nadvermøderne, men vi befandt os ikke alt for godt der. Vi kendte ikke ret mange mennesker, og ingen syntes særlig interesseret i os undtagen en enkelt familie. De indbød os til deres hjem til familiehjemmeaften og aftensmad. Efter denne første oplevelse, blev jeg efterhånden klar over, at der manglede noget i mit hjem.

Da min mand kom hjem på orlov, fortalte jeg ham, hvor meget kirken betød for mig, hvordan jeg helt og fuldt troede på den og aldrig ville forlange, at han skulle gå i kirke, hvis han bare ville give den en chance først.

Da han vendte tilbage fra Vietnam, blev vi forflyttede til Kentucky, hvor vi begyndte at gå i kirke. Min mand, Rich, var den venlige modstander i klassen – stillede alle de spørgsmål, som mange lærere ønsker ville blive stillet et andet sted eller i det mindste i en anderledes atmosfære. Jeg bad stadig om, at vi ved vor næste forflyttelse ville komme til et sted, hvor der var sidste dages hellige i flertal omkring os. Jeg ville så gerne have, at Rich skulle komme til at arbejde sammen med mormoner. Jeg bad meget om det.

Da vi fik de nye ordrer, blev det til Stillwater i Oklahoma. Jeg græd i tre dage. Jeg regnede ikke med, at der var nogen mormoner i Oklahoma. Men Herren ordner tingene på sin egen måde. I Oklahoma deltog vi påny i undersøgerklassen, og hjemmelærerne begyndte at komme og besøge os.

Den virkelige udfordring kom en meget kold januar aften i 1970. Jeg havde bestemt mig til, at 1970 skulle blive mit år for kirken – ikke mere noget med at være en delvis mormon. Nu ville jeg være en fuldblods mormon. Så den første mandag aften (det var dengang hjælpeforeningen holdtes om mandagen), gjorde jeg mig klar til at gå ud i den stærke kulde. Rich sagde: „Vær nu sød ikke at gå.“ Jeg sagde: „Jeg er nødt til det. Hvis jeg ikke går nu, vil jeg aldrig gøre det.“

Da jeg kom derhen, følte jeg mig dårligt tilpas, for jeg var helt alene. Det varede dog ikke længe før der kom tre andre – præsidentskabet. Til sidst var vi ialt syv søstre. De fik mig virkelig til at føle mig velkommen. De holdt et

vidnesbyrds møde, og alle undtagen jeg bar deres vidnesbyrd. Der var ikke et tørt øje i værelset. Jeg kunne slet ikke vente på at komme hjem og fortælle min mand om kirken.

Den oplevelse fik mig til at holde fast ved hjælpeforeningen. Jeg forsømte ikke ét møde i seks måneder. Til sidst, efter at vi havde aflagt vidnesbyrd efter en lektie, sagde en søster: „Hvis I har svært ved at læse Mormons Bog, så begynd med at læse Tredie Nephi.“

„Om jeg har svært ved det? Jeg kan ikke engang få begyndt!“ tænkte jeg. Den aften gik jeg hjem og slog op på Tredie Nephi, og læste hele den bog. Både min mand og jeg studerede dengang, og efter at jeg havde læst Tredie Nephi gik jeg ind i det værelse, hvor min mand sad og studerede. Jeg rakte ham bogen og sagde: „Læs dette og fortæl mig, om du ikke synes, det er det smukkeste, du nogen sinde har læst.“

Han så på mig, som om han ville sige: „det må da være din spøg – på denne tid af natten?“

Men han læste det. Hvem kunne undgå at lade sig bevæge af kapitel 11:

„Og da de forstod, rettede de igen blikket op mod himlen, og se, de så et menneske stige ned fra himmelen, og han var klædt i en hvid kjortel; og han kom ned og stod iblandt dem; og hele mængden rettede deres øjne mod ham, og de vovede ikke at åbne munden, ikke engang den ene til den anden, og de vidste ikke, hvad det betød, thi de troede, at det var en engel, som havde åbenbaret sig for dem.

Og det skete, at han strakte hånden ud og talte til folket og sagde:

Se, jeg er Jesus Kristus, om hvem profeterne vidnede, at han skulle komme til verden.“ (Versene 8-10)

Denne bog blev vendepunktet. Han fortsatte med at læse Mormons Bog – det gjorde vi begge to. Vi læste andre af kirkens bøger, vi bad og begyndte at holde familiehjemmeaftener. I løbet af seks måneder blev han døbt. Et år senere døbtte han vores søn – en drøm, jeg engang havde troet umulig. Det år (1972) blev vi beseglet som familie i templet.

Jeg kan aldrig rigtig give udtryk for, hvordan jeg føler med hensyn til de bøger, der gav os starten på vejen til lykken.

Budskab fra ældste J. Wirthlin.

TERMITTER

I vor tidsalder er der kræfter, som konstant arbejder på at ødelægge menneskeheden. Som sidste dages hellige må i hele tiden være på vagt overfor disse farer. I de senere år har man fundet et insekt, der er meget ødelæggende for bygninger. Det er termitterne.

De fleste af os kender dette frygtede insekt. Termitter har det ligesom forbyrde-re, de arbejder i mørke. Man ser aldrig den ødelæggelse, de forårsager, før en mør bjælke bryder sammen.

Der er mange forskellige slags termitter. En af dem kommer op fra jorden, æder sig ind i bygningers træværk og trænger gennem etageadskillelserne. Ja, de æder sig endog helt op til det øverste i huse og bygninger.

En anden slags af disse insekter er den flyvende termit. Man har opdaget en ny art i Afrika. De lever i sværme. Hver sværm har en dronning. Dronningen lægger alle æggene. Hun kan lægge 86.000 æg på en dag. På 10 dage bliver det til 860.000 æg, og i løbet af en måned kan hun lægge 2.580.000 æg.

For mange år siden viste man min far nogle træværk i Salt Lake tabernaklet. Nogle termitter havde ædt sig ind i de tunge bjælker, der bærer det kæmpestore gulv. Man besluttede at tilkalde eksperter, der kunne undersøge det, før termitterne fik ødelagt denne storslåede og hellige bygning. Disse bjælker, som var blevet anbragt af pionerer, var blevet så hærget af disse små insekter, at man var nødt til at fjerne dem og erstatte dem med en grundvold af cement, som kunne modstå alle insekter såvel som naturelementer.

Vi har lært en god lektie om disse insekter. Nogle steder har de ædt sig igennem helt ud til malingen. De er bogstaveligt talt i stand til at ødelægge en bygning.

Ligesom der er termitter, som ødelægger menneskes bygninger, der er blevet opført af mennesker, er der også termitter på arbejde, som har magt til at ødelægge dig og mig, vore jordiske legemer, vore jordiske huse. Disse legemer, som huser vore ånder, er hellige. De er vore templer. De er tabernakler, skabt af vor himmelske Fader til at huse vore ånder, mens vi lever her på jorden.

Apostlen Paulus gav en god definition på dette, da han sagde: "Ved I ikke, at I er Guds tempel, og Guds Ånd bor i jer?" (1. Kor. 3:16.)

Denne inspirerende apostel sagde endvidere til korintherne: "Hvis nogen ødelægger Guds tempel, skal Gud ødelægge ham; thi Guds tempel er helligt, og I er jo hans tempel!" (1. Kor. 3:17.)

Han erklærede også: "Ved I ikke, at jeres legeme er et tempel for Helligånden, som er i jer, og som I har fra Gud, og at I ikke tilhører jer selv?" (1. Kor. 6:19.)

Dette kødets tabernakel er en hellig bygning, et opholdssted for vor ånd, mens det opholder sig her på jorden. Endnu vigtigere end dette er det, at dette legeme af kød og ben efter opstandelsen vil blive uuddødeligt, og at vore ånder vil bo der for evigt.

Ligesom der er termitter, der angriber bygninger og huse, er der også termitter, der angriber fysiske og åndelige tabernakler og på samme måde forsøger at ødelægge vore legemer her i den jordiske tilværelse.

Der er mange termitter, der æder mænds og kvinders sjæle. For at kunne modstå dem, må vi være i stand til at kende dem. Her følger nogle eksempler:

UMORALITETENS TERMIT:

En af de mest lumste termitter er UMORALITETEN! En af de helligste gaver, vi modtog fra vor himmelske Fader, er retten til at modtage rene legemer, givet os af retskafne mødre og fædre.

Lehi og Sarah underviste deres børn i vor himmelske Faders befalinger. Deres søn, Nephi sagde: "Jeg, Nephi, er født af retskafne forældre og blev derfor undervist i al min faders lærdom... jeg har fået stor kundskab om Guds godhed og hemmeligheder..." (1. Nep. 1:1.)

Præsident Kimball sagde ved områdekonerferencerne i Danmark og Finland i august 1976: "Der er ingen nat så mørk, intet værelse så omhyggeligt låset, ingen dal så afsides beliggende, ingen ørken så fuldstændig ubeboet, at man kan finde et sted, hvor man kan skjule sig for sine synder, for sig selv eller for Herren. Vi skal til sidst stå ansigt til ansigt med den store Skaber." (København, 1976). "Når solen bliver kold, og stjernerne holder op med at skinne, vil kyskhedsloven stadigvæk være Guds grundlæggende lov." (Helsinki, 1976.)

ALKOHOLENS, TOBAKKENS OG DE STÆRKE DRIKES TERMIT:

Enhver sidste dages hellig er klar over, at disse termitter findes. For at styrke os selv mod disse dræbende termitter kan vi læse det 89. afsnit af Lære og Pagter igen og igen. I et enkelt og letforståeligt sprog har Herren givet os opskriften på sunde legemer og megen lykke. Han siger:

"Alle hellige, der erinder sig disse ord, følger dem og vandrer i lydhed mod disse bud, skal få sundhed i navlen og marv i benene. De skal finde visdom og store skatte af kundskab, ja, endog skjulte skatte. De skal løbe og ikke blive trætte; de skal gå og ikke blive matte. Og jeg, Herren, giver dem den forjættelse, at dødens engel skal gå forbi dem, ligesom Israels

børn, og ikke slå dem ihjel." (L.&P. 89:18-21.)

Er disse løfter ikke nok til, at vi ikke vil lade disse termitter komme ind i vore legemer? Lad os holde befalingerne og højeste velsignelserne.

UÆRLIGHEDENS TERMIT:

Mange steder i vor samfund findes der mennesker, der er uærlige. Vi finder uærlighed i regeringen, blandt overordnede i forretningsverdenen, blandt funktionærer og arbejdere og selv på visse skoler og universiteter. Som sidste dages hellige kan vi ikke tillade, at uærlighedens termit kryber ind i vort daglige liv. Alle mennesker har fået befaling om at være ærlige; det er et af kravene for at udarbejde vor frelse. Herren sagde: "Og lad hver mand handle redeligt, og alle iblandt dette folk skal være lige og modtage lige, så I må være eet, som jeg har befalet jer." (L.&P. 51:9.)

LEDIGGANGENS TERMIT:

Lediggangens termit er også meget dræbende. Den ødelægger selve livet, for "lediggang er roden til alt ondt." Herren har sagt: "Og enhver skal være flittig i alt. Lediggangens skal ikke have plads i kirken, om han ikke omvender og retter sig." (L.&P. 75:29.)

En af grundene til, at Herren ødelagde Sodoma, var, at der var "overflod og lediggang." (Ezek. 16:49, King James Version.) Har Kristus ikke også sagt, at tro uden gerninger er død?

KRITIKKENS TERMITTER:

Kritikkens termit er et af Satans bedste våben til at nedbryde Herrens værk. Når vi kritiserer vore medmennesker, nedbryder vi det gode og giver ikke noget til gengæld, der kan opbygge Guds rige eller vore medmennesker. Det er blevet sagt, at vi over den højeste form for indflydelse, når vi er et forbillede og ikke en, der kritiserer, når vi er et lys og ikke en dommer.

Den store tyske digter, Goethe, har sagt: "Hvis du behandler et menneske, som han er, vil han vedblive med at være det, han er; men hvis du behandler ham, som om han var, hvad han kunne og burde være, så vil han blive, som han kunne og burde være."

Min far gav mig dette fornuftige råd: "Tænk dig om to gange, før du siger noget én gang."

MANGE ANDRE TERMITTER:

Der er utallige slags termitter, der ødelægger den menneskelige race. Satan overser ikke nogen ødelæggende termitter. Hans mest effektive termitter synes at være UMORALITET, ALKOHOL, TOBAKKESRYGNING, STÆRKE DRIKKE, ETC. UÆRLIGHED, LEDIGGANG OG KRITIK.

Herren har gjort det klart, at han ønsker et rent folk. Han åbenbarede følgende advarsel til profeten Joseph Smith: "Men sandelig siger jeg dig, at jeg, Herren, vil strides med Zion og gå i rette med hendes stærke mænd og revse hende, indtil hun er overvunden og er ren for mig." (L&P. 90:36.)

"Ved I ikke, at I er Guds tempel, og Guds Ånd bor i jer? Hvis nogen ødelægger Guds tempel, skal Gud ødelægge ham! Thi Guds tempel er helligt, og I er jo hans tempel!" (1. Kor. 3:16-17.)

"Eller ved I ikke, at jeres legeme er et tempel for Helligånden, at jeg er i jer, og som I har fra Gud, og at I ikke tilhører jer selv?" (1. Kor. 6:19.)

I disse skriftsteder kan man næsten høre Gud erklære: "Vær rene! Vær stærke! Vær sandfærdige! Men frem for alt: Vær rene!" Og jeg beder om, at hver eneste sidste dages hellig må opnå denne velsignelse.

DANEDYST 1977

Indledningen til Danedyst den 6-7 maj i København var bedst mulig. Dagen begyndte i strålende solskin med et formiddagsmøde i kirken på Maglegårdsallé. Efter at vi havde bedt Herren velsigne stævnet, kørte vi i samlet flok ud til Blågårds seminariums dejlige svømmehal, hvor "blomster af Danmarks skønne ungdom" viste et veloplagt publikum deres kunnen i alle discipliner indenfor svømmning. Efter de sædvanlige svømmdiscipliner viste en gruppe af kirkens mere ærværdige brødre, hvorledes man fuldt påklædt og med værdighed "ror" en gummibåd i miniklassen frem og tilbage i svømmebassinet, hvor bølgerne selvsagt til tider gik temmelig højt — særligt da et par af de unge, initiativrige sportsfolk så deres snit til at skubbe sportslederen med hans 350 pund i vandet.

Aftenen var reserveret fælles underholdning med spjning og dans. Alle mødte sig fortræffeligt over de mange indslag fra vore unge kræfter, især over et underholdningsbidrag bygget over musicalen "My fair Lady".

Den følgende dag, lørdag d. 7., blev successen fulgt op med et velorganiseret og præcist tilrettelagt atletikstævne på Bagsværdsmukke stadion. Efter indledning af Henry Haupt og fælles morgenbøn gik man straks igang med alle former for atletik for både drenge og piger, og som den foregående dag gjorde vore unge sig vældig umage, ikke mindst takket være det ualmindelig strålende vejr med en svag kølende brise, som forfriskede de efterhånden stærkt ophevede deltagere, således at de fysiske præstationer var helt i topklasse. Løvrigt viste de opnåede resultater en meget fin afstemning af både ånd og legeme.

Efter afsluttende kampe i volleyball og fodbold kørte man i sluttet trop til kirken på Maglegårdsallé til fælles afslutning. Den begyndte med en let spjning, hvorefter vore sportsudøvere i svømming og atletik fik overrakt diplomer. Henry Haupt sluttede formelt Danedyst med en tak til de unge deltagere fra hele landet for deres dejlige humør og den iver, hvormed de havde gjort Danedyst til noget specielt. Tiden blev til sidst overgivet til stavspræsident Henning K. Frederiksen, som præsenterede de unge for ældste Franklin D. Richards, seniorpræsident i halvfyrtsernes 1. kvorum, som alvorfuldt talte til de unge om deres stræben her i livet på evangelisk plan.

Vi i Danedyst-komiteén ønsker til sidst at takke alle vore gode søskende, som har medvirket ved denne Danedyst 1977, og vi takker for deres store uselviske arbejde, hvorved Danedyst blev en dejlig oplevelse for alle.

Grete og Henry Haupt.

Stjernen i 125 år.

I august 1943 bragtes følgende opskrift på en mormon-te, som vi synes bør genopfriskes:

Nu er det Tid —

Rølliken blomstrer nu paa alle Danmarks Marker og Grøfttekanter. Man kan ganske gratis plukke saa meget, som man lyster og uden at komme i Klammeri med nogen af den Grund.

Og hvad skal man saa med Rølliken, vil De maaske spørge? Simpelthen! Røllikens tørrede Blomster er det, som danske Mormoner nu har drukket i 1 1/2 Aar som MORMOFOLIUM, og som vort Broderfolk Svenskerne lader servere til Fester i Kirken.

Planten skæres af ved Roden, bundtes saa mange som Haanden kan fave og opbænges med Blomsterne nedad paa et tørt, luftigt og ikke støvet Sted. Efter ca. en Uge skæres Blomsterkurvene af saa tæt ved Blomsterne, at kun to til tre hænger sammen. De lægges herefter til Tørre direkte i Solen, f. Eks. i Vindueskarmen i et tyndt Lag. Efter en Dags Forløb er MORMOFOLIEN da parat til Brug. Den kan i denne Tilstand gemmes i Aarevis, naar den opbevares luftigt, f. Eks. i en Papirpose, og man blot af og til kontrollerer, at den ikke fugter.

Mormofolium tilberedes bedst ved at overhælde en lille Haandfuld i en Stofpose med friskkogende Vand, som heraf farves svagt gult og drikkes i halvtafvalet Tilstand, sødet med Sukker efter Behag. Hørligt smager mild Ost hertil.

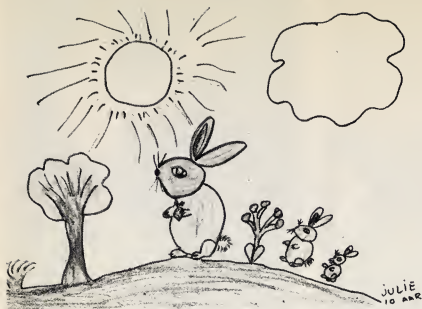
Røllike-Planten kan kun forveksles med en Plante, Skarntyden (en Giftplante), og man lærer nemt at kende Forskel: Skarntyden er blød og fin, naar man tager omkring Blomsterkurven — Rølliken er haard og stiv. Selve Planterens Navne udtrykker næsten dette Følelsesforhold, prøv selv at sige de to Navne højt, og De vil ikke være i Tvivl om, hvilken af de to, der er haard og stiv.

J.S.

Billeder fra DANEDYST 1977.

1. Barfodede tilskuere følger interesseret præstationerne i svømmehallen.
2. Jens Andersen står til kuglen.
3. Susanne Mejlsø dirigerer ungdomskoret, det er også lidt af en sportspræstation.
4. Gummibåds"løb" for "vandhunde".
5. Christian Victor på ryggen.
6. Volleyball med bl.a. en højtflyvende Erik Kjærgaard.
7. Et energisk forsøg i længdespring.
8. Men Jan Korsgaard slog dem alle.

Vore børn tegner.
 Vi bringer denne gang tegninger af Karina
 Rasmussen 8 år, Julie Rasmussen 10 år og
 Inga Rasmussen 6 år.
 Send også jeres tegninger til Den danske
 Stjerne, Vodroffsvej 7, 1900 København V.

Legnet af
 JULIE
 1977

Paddington er en Børne-
 unge og Paddington er snart blevet
 en af de mest ELSKede
 Bjørne i Hele verden.

12		11		1		
9	10	13	4	3	2	
8			5		6	
			7			

- Jerusalem, hvor Lehi prædikede. (1 Ne. 1:4) "Thi det skete i begyndelsen af det første år af Zedekias', Judas konges regering, at der kom mange profeter og profeterede for folket, at de måtte omvende sig; ellers ville den store by Jerusalem blive ødelagt." Salomons tempel stod der, hvor moskøen nu ligger på klippen. Kun grædemuren er tilbage af det tempel Herodes lod genopbygge. Det moderne Jerusalem ligger nu nærmest omkring den gamle by og dens mure, der blev bygget af korsfarere i middelalderen.
- "... Herren (befalede) min fader ... at han skulle tage sin familie og drage ud i ørkenen ... og han kom til grænseegnene af Det røde Hav." (1 Ne. 2:2, 5) Afstanden mellem Jerusalem og Akaba er ca. 275 km. De lærde mener, at en gruppe kunne rejse omkring 40 km om dagen i dette ørkenområde på tid. I det tempo ville det have taget mindst syv dage at nå Det røde Hav.
- Der er fundet mange gamle brønde langs "røgelses-sporet". På et moderne landort er aftegnet brønde med en gennemsnitsafstand på 30 km. Lehi må have benyttet dette spor noget af vejen, idet vand er en fundamental nødvendighed, når man lever i en ørken.
- (1 Ne. 2:5-6) "Og ... (min far) drog omkring i ørkenen langs med grænserne, som ligger nærmere Det røde Hav." Tre dagsrejser fra Det røde Hav ligger Wadi El Afal, hvilket må have været Lemuels Dal. En wadi er et udtørret flodleje, som ofte benyttes af rejsende, undtagen i regntiden. Wadi El Afat bevæger sig gradvis nedad fra dets højeste punkt til Det røde Hav. Ude ved havet er flodlejet omgivet af høje, skarpe klipper.
- På Lehis tid var det mest almindeligt at rejse med kameler og æsler. Lehi måtte have haft tre æsler eller kameler pr. telt samt et dyr pr. person til forsyning.

- "... han drog ud i ørkenen ... og tog intet med sig med undtagelse af sin familie og levnedsmidler og telte." (1 Ne. 2:4-5) Disse beduinertelte ligner antagelig de telte Lehi og hans familie brugte. De er håndvævede af gedehår og de er lige så tunge som gulvtæpper. Teltene vejer omkring 250 kg stykket, og de må have været pakket således at vægge, skillerum og tag kunne anbringes på tre forskellige kameler eller æsler.
- Fra Jerusalem på det sted, der kaldte Nahom, bevægede Lehis gruppe sig i syd-sydøstlig retning. Ved Nahom skriver Nephi: "... vi (fortsatte) atter vor vandring i ørkenen, og vi gik næsten i østlig retning fra den tid af." (1 Ne. 17:1) Fra den moderne by, Najran, langs den nittende længdegrad drejer det ene af "røgelses-sporene" mod øst udenom Rub Al Khali (Den tomme fjerdedel), der er den største ørken på jorden. Brøndene i dette område ligger med ca. 100 kilometers afstand. Nephi fortæller at de på denne del af rejsen udsattes for store lidelser. (1 Ne. 17:1-2)
- Ved Nahom, holdt Lehi hvil en tid i en oase som lignede denne. Her døde Ishmael og hans døtre "knurrede" på grund af de lidelser og måt gennemgå i ørkenen.
- Ishmael blev begravet i nærheden af Nahom, måske i en ensom grav som denne.
- (1 Ne. 17:5-6) "Og vi kom til et land, som vi på grund af dets megen frugt og vilde honning kaldte Overflodighed..." Nephis beskrivelse af Overflodighedens land kunne f.eks. godt være det sted, der nu kaldes Salalah, Oman. Der er masser af bier i Salalah. De bygger ofte deres kuber på stubbene af de afsavede dadelpalmer.
- "... og vi slog lejr på stranden ... og vi kaldte stedet Overflodighed, fordi der var så megen frugt." (1 Ne. 17:6) Der høstes korn og lucerne ikke mindre end ti gange om året i Salalah. Der vokser majs, ris og kål, samt mange andre slags grøntsager og frugt i de forskellige lodder, som vandes grundigt.
- Salalah, Oman er det eneste sted ved Arabiens sydlige kystlinie, hvor de træer, som vokser, er store nok til at bygge både af. Nogle af træstammerne i dette område er så store at en middelstor mand ikke kan nå om dem med sine arme. Træet er stærkt, modstandtygt overfor vand og næsten fri for knaster. Tommeret fra dette specielle træ bruges endnu i vore dage til skibsbygning.
- "Du skal bygge et fartøj på den måde, jeg vil vise dig, så at jeg kan føre dit folk over disse vande." (1 Ne. 17:8) I skrifterne kan vi læse at Nephi ikke byggede skibet efter menneskers anvisninger, men som Herren havde vist ham. Nephi må utvivlsomt have set, hvordan man på hans tid byggede skibe, siden han kunne sige at skibet ikke blev bygget efter menneskelige anvisninger. I vore dage bygger skibsbyggere ved Det røde Hav og i Oman stadig deres både efter det system, der anvendes i forudoms tid, og således som Nephi så det under sin rejse. CHURCH TRANSLATION SERVICES DEPT. LIBRARY

